

Jó Pajtás



A tornyosi ötödikesek

SzékelyKapuk – ZöldKapuk

A tornyosi általános iskola felsősei is kiveszik részüket a diákvetélkedőből, melynek köszönhetően tavaly Dalmáciában nyaralhattak

Nem ismeretlen a vajdasági iskolák számára az idei tanévben is meghirdetett SzékelyKapuk – ZöldKapuk program, mely Magyarországról indult, de nyitva áll az egész Kárpát-medence oktatási intézményei előtt. A program célja a résztvevő iskolák, pedagógusok és gyerekek népművészeti hagyományokkal, közösségi kultúrával, környezeti neveléssel, társadalomépítő és humanitárius tevékenységgel kapcsolatos együttműködésének elősegítése és támogatása.

A legkiemelkedőbb iskolák elnyerhetik „A közép-kelet-európai közösségi kultúra ápolásának és a környezetudatos közösségi élet társadalmi előmozdításának kiváló műhelye” címet. A legsikeresebben szereplő gyerekek és pedagógusok kongresszusi részvételi jogot, továbbá kedvezményes tengerparti és magyarországi osztálykirándulásokat, jutalomtáborokat, üdüléseket kaphatnak. Mintegy 800 gyermek, pedagógus és iskolavezető vett részt tematikus jutalomüdvözléseken. 2013-ban például megszervezték a Csillagének a Földért című nemzetközi kongresszust, mely a színvonalas konferencia mellett a Fekete-erdőtől a Fekete-tengerig és Közép-Afrikáig terjedő pedagógus- és diáktalálkozó volt azok számára, akik az előző tanévben aktívan részt vettek a versenyprogramban.

A tornyosi Tömörkény István Általános Iskola felsős tanulóinak egy csoportja folytatja tevékenységét, és ebben a tanévben is részt vesz az Európai Magyar Fiatalokért Alapítvány közép-kelet-európai diákvetélkedőjében. Környezetvédelmi vándorkiállításal szerepelnek, ami azt jelenti, hogy az iskola 12+1 főből álló csoportja egy olyan környezetvédelemmel foglalkozó vándorkiállítást állított össze, melyet számos intézményben bemutathat. A csendes tanintézményben tett röpké látogatásunk alkalmával **Nagy Abonyi Enikő** csoportvezető tanár elújságot, hogy a diákok plakátokat készítettek,

azokat mutatták be mindenütt, ahova meghívták őket. A bemutatáshoz külön műsort is készítettek.

– Decembertől március nyolcadikáig a lehető legtöbb helyen bemutattuk a környezetvédelmi kiállításunkat. Főleg iskolákban és óvodákban láttak bennünket vendégül, de ellátogattunk a nyugdíjasegyesületbe, a Vöröskereszt és a Gyermekbarátok székébe is – mondta a tanárnő. – A versenyben annál több pontot kapunk, minél több hely-



Nagy Abonyi Enikő csoportvezető tanár: Így néz ki egy panó, aminek elkészítése és többszörös bemutatása során számos új ismeretet teszünk magunkévá

re jutunk el, és minél gazdagabb műsort állítunk össze. Ez nagyon fontos a gyerekeknek, hiszen a plakátokat ők maguk találták ki, készítették el, szóval sokat dolgoztak vele, és menet közben rengeteg információ, érdekesség ragad rájuk. A pontgyűjtés azért lényeges, mert minél több pontunk van, annál jobb helyezést érünk el a versenyen. Tavaly annyira jól teljesítettünk, hogy az egész csoport egy dalmáciai nyaralást nyert. Ez nagy ösztönző erőt adott az idei versenyhez, így a gyerekek az idén is nagyon lelkesek. Tavaly több mint húsz helyszínen igyekeztünk felhívni a figyelmet a környezetvédelem fontosságára, és mindenhol visszahívtak bennünket, de új helyekre is eljutottunk. A plakátoknak egy helyszínen legalább 24 órát kell kiállítva lenniük, hogy minél többen megnézhessék őket. A csoportunk tagjai: Tallós Virág, Kalmár Erik, Kalmár Edina, Bagi Dominika, Gyenes Albert, Rác Norbert, Zabos Zsolt, Borsos Kata, Homolya Kinga, Keceli M. Anikó, Simon Vivien, Tóth M. Krisztina, Julián Imola. A csoportot Szabó Mónika biológia-kémia szakos tanár és Nagy Abonyi Enikő vezeti.

Az idei bemutatkozási sorozat lezárult, nem marad más hátra, mint leltárt készíteni: mit is tanultak meg a vetélkedő tanulók, és menet közben mennyi pontot sikerült összegyűjteniük. Lehet, hogy ismét egy szép kirándulás lesz a jutalmuk.

Címdalri képjnk is Tornyonson készült. Az 5. b-t kaptuk lencsevegre Bagdal István osztályfőnökkel. A megtiszteltetés azért járt ki nekik, mert jelenleg ők az iskola legjobb, legigéretesebb osztálya. Hajrá, 5. b!

N-a

AJó Pajtás szerkesztősége a Magyar Nemzeti Tanács támogatásával fogalmazásíró-pályázatot hirdet a család témájára. Talán felesleges ecsetelni, hogy a család elsőrendű szerepet tölt be mindannyiunk életében, hogy rendkívül fontos a családon belüli megértés, békeség, a jó kapcsolat ahhoz, hogy jól érezzük magunkat benne.

Mi a magunk módján, egy pályázat meghirdetésével járulhatunk hozzá a család mint érték tudatosításához, és fontosságának erősítéséhez. A pályázat címe: Egyszer volt egy család. Ez egy olyan cím, melybe sok minden belefér, de „főszereplőjének” a ti családotoknak kell lennie. Szeretnénk veletek közösen keresni és megtalálni a választ a következő kérdésekre: milyen szerepet tölt be a család az életetekben, miért jó, ha van testvérünk, vagy vannak testvéreink, miért

Egyszer volt egy család

Felhívás a lapunk fogalmazásíró-pályázatán való részvételre

tisztelitek a szüleiteket, illetve, ha tehetnétek, mit változtatnátok meg rajtuk, vajon a nagyszülőkkel, rokonsággal hogyan tartjátok a kapcsolatot, ti milyen családot szeretnétek egyszer magotoknak...

Pályázatunk ebben a tanévben, de a következő tanév első negyedében is nyitva fog állni előttetek. 2014. november 10-éig fogadjuk a fogalmazásokat, melyeket lapunkban is megjelentetünk. Amennyiben túl sok fogalmazás érkezne, válogatáshoz leszünk kénytelenek folyamodni. December elején szakmai zsűri értékeli a teljesítményt, a legsikeresebb munkák szerzőit jutalom-

ban részesítjük. Az ünnepélyes díjkiosztót a 2014/15-ös tanév első félévének vége előtt, tehát karácsony előtt szervezzük meg. Az első három helyezett nyeresiményét még nem árulhatjuk el, ám családi kirándulás, könyvajándék biztos lesz közöttük.

Munkáitokat máris küldhetitek a következő címre: Jó Pajtás (fogalmazásíró-pályázat), 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., vagy a következő e-mail címre: jopajtas.szerk@magyarszo.com – a tárgyban kérjük tünessétek fel: pályázat.

Sok sikert kívánunk a megmérettetéshez!

Nagy boldogság a szép eredmény

A szabadkai körzeti szavalóverseny győztesei

A szabadkai körzeti szavalóverseny részét képezi a Népem költője elnevezésű országos szintű megmérettetésnek, amelyet a Vajdasági Művelődési Intézet szervez. Több nyelven és több kategóriában versengtek az általános és középiskolás diákok. Csaknem 90 diák gyűlt össze a szabadkai Városi Könyvtárban a március második hétfőjén megrendezett versenyen.

Az általános iskolások csoportjában remekeltek az óbecseiek: a nyolcadikos **Kiss Karina** és az ötödikes **Bozsóki Nina** is továbbjutott a tartományi szavalóversenyre, melyet a hónap végén tartanak meg Szécsányban.

Nina neve nem ismeretlen a Jó Pajtás olvasói számára, ugyanis oszlopos tagja a Petőfi Sándor Magyar Kultúrkör tánc csoportjainak, részt vesz a népmesemondó versenyeken, ahol szintén szép eredményeket ért el. A Sever Đurkić iskola kitűnő tanulója.

– Valóban nem ez az első siker ebben a tanévben – mondja –, mert az ősszel mi hoztuk el Bettinával a vándorszerleget a könyvtárból is, a népmesemondó versenyéről.

– **Voltál már szavalóversenyen? Ki szerezte meg veled a verseket?**

– Kiskoromban anyukám sokat olvasott nekem, az iskolában meg a tanító néni, Fábián Gyöngyi is biztatott, hogy járjak versenyekre. Egyik tavaszi szavalóversenyen eljutottam már a tartományira is, meg az anyák napi szavalóversenyen is ott voltam a legjobbak közt, vagyis fölléphettem a műsorban.

– **Nagyon fontos a versválasztás, most mit szavaltál?**

– Finta Szilvia Hanna: A név című versét mondtam. Nagyon tetszik, mintha a költő nekem írta volna. Azért is tudtam olyan szépen megtanulni. Különben sokat gyakoroltunk a magyartanármmal...

– **Örültetek a sikernek?**

– Persze, nagyon örülök, meg sokan gratuláltak... Mindenesetre Szabadkán kikértem a zsűri (Miodrag Petrović újvidéki színész, Vajda Tibor újvidéki nyugalmazott rendező, Katarina Čeliković szabadkai pedagógus) véleményét, s az utasításokat betartva tovább gyakoroltunk.

Nina magyartanármmal, Zapletán Erika szerint tanítványa mélyen átéli a költeményeket, nemcsak szaval, az arckifejezése is tükrözi az érzelmeit. A versválasztása is jó. Nagyon is illik Ninához.

Karina, a másik díjazott magyartanármmal, Józsa Zsuzsannával készült, velük a Samu Mihály Általános Iskola magyar tantermében találkoztunk.

– Nagyon jó érzés tölteni el, amikor sikerül jól elmondani a verset, hát még amikor kimondták a nevem a győztesek közt! Mindenki gratulált, itthon pedig a szüleim, a tanármm, az osztálytársaim... – sorolta.

– **Mikor szeretted meg a verseket?**



Bozsóki Nina

– Egészen kicsi koromban. Emlékszem, egyszer a tatám elszavalta Arany János Családi kör című versét. Talán akkor szerettem meg a verset. Mikor az iskolában Bartusz Valéria tanító néni hallotta, hogy jól szavalok, foglalkozni kezdett velem, versenyre is vitt. Negyedikben eljutottam a körzeti megmérettetésre...

– Nagyon fontos a versválasztás, hogy az megfeleljen az egyéniségünknek, és érsük, mit mondunk. Évek óta visszajárok a Szép Szó táborba. Ott hallottam Váci Mihály Szelíden, mint a szélben című versét. Egy barátnőmmel szavaltam, s akkor nekem nagyon megtetszett. Úgy gondoltam, ha eljutok a szavalóversenyre, ezt a költeményt szavalom. Különben a táborban sokat tanultam Hajvert Ákostól, Molnár Krekity Olgától, akik foglalkoztak velünk. A megfelelő légzésre, beszédtechnikára is ők tanítottak bennünket. S ezt a tudást most kamatoztattam.



Kiss Karina

– **Szabad idődben is verseket olvasgatsz?**

– Nem. Szeretem a verseket, szeretek olvasni, de másra is jut időm. Szórakozásra is, többek között hegedülök. Legutóbb az Egy vagány vámpír újabb naplóját olvastam.

– Mit üzensz a Jó Pajtás olvasóinak?

– Azt, hogy olvassanak sokat, mert olvasni jó! Ha pedig úgy adódik, álljanak ki a versenyeken is, mert nagy boldogság szép eredményt elérni.

Karina iskolájában március végén iskolai szintű szavalóversenyt szerveznek, ahol a Szép Szó tábor résztvevői: Markov Konrád, Varnyú Adél és Karina lesznek a „táborvezetők”. Arra oktatják majd a jelentkezőket, amit ők már megtanultak.

A verseket lapunk, a Jó Pajtás Szűcs Imre szavalóversenyére kiadott Ezüsttulipán című kötetből válogatják.

Koncz Erzsébet

Olvass bennünket a jövő héten is!

Kivételesen sok világnap elé nézünk: holnap lesz többek között az erdők napja, a költészet világnapja, holnapután a víz világnapja, a magyar fordítók és tolmácsok napja... Nem árt, ha tudjuk. És óvjuk valamennyit: az erdőket és a vizet legalább annyira, mint a verseket, a fordítókat, akik nagyon is segítenek bennünket abban, hogy megértsük a világot.

Ezekkel a témákkal külön nem foglalkoztunk, hiszen szinte minden számunkban megteesszük azt valamilyen módon. Reméljük, elgondolkodtok a 3. oldalon közölt pályázati felhívásunk kapcsán, és fogalmazásokat szép számban elkülditek címünkre. Várjuk a ti felvételeiteket is, legyen az házi kedvencről készült fotó vagy mókás pillanat, érdekes jelenség. Küldjétek el a jopajtas.szerk@magyarszo.com e-mail címre. Mint már mondtuk: mosolyogjunk közösen! A sikeres alkotásokat nemcsak megjelentetjük, hanem havonta díjazzuk is! Tehát, hajrá!

Már csak ezért is olvass bennünket a jövő héten is!



Interjú készítettem **dr. Korhecz Tamás** úrral, egyetemi tanárral, a Magyar Nemzeti Tanács elnökével. Főleg a munkájáról, a tanulmányairól és a gyermekeiről szerettem volna többet megtudni.

Hogy Emberek legyenek...

– **Mit szeretett volna tanulni iskolás korában, és ebből mi valósult meg?**

– Előbb katonatiszt, rendőr és pilóta, majd a középiskolában színház- filmrendező vagy angoltanár, legvégül jogász szerettem volna lenni. Végül ez utóbbinál maradtam, és szeretem a szakmámat. Azt hiszem, jól igazodom a kötelező szabályok erdejében, az államszervezet útvesztőiben, és eközben sok mindent sikerült kiépítenem.

– **Mesélne-e jelenlegi munkájáról?**

– Melyikről? Évek óta sok mindennel foglalkozom hivatásszerűen. Az elmúlt tíz-tizenöt évben abban a kiváltságban lehettem részem, hogy egyszerre tanulmányozhattam a jogrendszert, egyszerre alakíthattam azt, és egyszerre foglalkozhattam a törvények végrehajtásával. Ezekkel a dolgokkal a jogászok többsége egy időben sohasem foglalkozhat. Ez új távlatokhoz, új felismerésekhez vezetett el. Mindazonáltal az egyetemi oktatást

tartom a fő tevékenységemnek, szeretném ismereteimet minél több fiatalnak átadni.

– **Úgy tudom, hogy négy iskolás lány van. Szeretné-e, hogy az Ön nyomdokai-ba lépjenek?**

– Három iskolás és egy óvodás gyermekem van. Leányaimra rendkívül büszke vagyok, messze felülmúlták időarányos iskolai teljesítményemet. Szeretném, ha legalább egyikük érdeklődne a jog iránt, de nem ez a legfontosabb, az a legfontosabb, hogy becsületes, egyenes, jó emberek legyenek, és a családi, hagyományos emberi értékeket vigyék tovább a magából kifordult világban.

– **Mire tanítja őket?**

– Arra, hogy nagybetűvel írt Emberek legyenek, olyan értékek lángjának őrzői, amelyeket egyre kevesebben őriznek. Ehhez példát kell mutatnom nekik, és elhitetni velük, hogy a többségnek nincs mindig igaza.

Zámbó Illés

Felhívás a XX. Kálmány Lajos Népmesemondó Versenyen való részvételre

Kálmány Lajosnak, vidékünk első néprajzkutatójának, a modern magyar folklórtudomány egyik megalapozójának tiszteletére és a „2014 a külhoni magyar felsősök éve” program jegyében, valamint az öt éve elhunyt Burány Béla néprajzkutató, szociográfus, költő és orvos emlékére a Zentai Önkormányzat és a Zentai Városi Könyvtár huszadik alkalommal rendezi meg a Kálmány Lajos Népmesemondó Versenyt, amelynek elődöntőit április végéig hat körzetben: a Bánságban (Nagykikinda és Torontálvásárhely), Nyugat-Bácskában (Bácskertes), Közép-Bácskában (Bácsfeketehegy vagy Temerin), Észak-Bácskában (Szabadka vagy Hajdújárás) és a Tisza mentén (Zenta), döntőjét pedig 2014. május 31-én délelőtt 10 órai kezdettel a Zentai Városi Könyvtárban szervezi meg. A jelentkezők korhatár nélkül a következő három kategóriában versenyezhetnek:

1. Előadóművészi kategória: egy népmese előadása. A versenyszám műsorideje legfeljebb 5 perc lehet. Korcsoportok:

- óvodás korosztály,
- 7–10 éves korosztály (kisiskolások),
- 11–14 éves korosztály (felsős diákok),
- 15–18 éves korosztály (középiskolások),
- a felnőttek korosztálya.

2. Néprajzi (népmesegyűjtő) kategória: legalább két, napjainkban hallott, Mátyás királyról szóló novellamese

- vagy hangszalagra való rögzítése és lejegyzése,
- vagy a versenyen való elmondása.

Ebben a kategóriában műsoridő-korlátozás nincs.

Röviden a novellameséről: A Mátyás királyhoz kapcsolódó epikus hagyományt összefoglaló magyar munkákban gyakran hangoztatják a vajdasági magyarok folklórtudásában a Mátyás-történetek fontos szerepét. A dél-alföldi, azaz a bácskai és bánsági monda- és népmesekincs egyik jellemzőjeként említik a Mátyás-mondák és -népmesék viszonylag nagy számát. Ezek a költött elbeszélések a novellamesék csoportjába tartoznak. Hőseik a tündérmesék szereplőitől eltérően nem a mesei csoda segítségével érik el céljukat; őket okosságuk, szerencséjük, érzelmeik, vagy maga a sors irányítja.

3. Képzőművészeti kategória: Mátyás király és a cigány béres, Mátyás király és a szegény embér és A kakasok elosztása című mesék illusztrálása bármely képzőművészeti technika alkalmazásával. Az ajánlott mesék forrása:

Mátyás király és a cigány béres. Elmondta Borbély Mihály, Egyházaskér. In Kálmány Lajos: Hagyományok II. Borbély Mihály mondanak után. [Szeged], 1914, Néphagyományokat Gyűjtő Társaság, 132.

Mátyás király és a szegény embér. Elmondta Szócs Boldizsár, Székelykeve. In Beszédes Valéria: Seregék szárnyán. Szócs Boldizsár meséi. Szabadka, 2005, Életjel, 124.

A kakasok elosztása. Elmondta Badó János, Temerin, gyűjtötte Csorba Béla. In Raffai Judit szerk.: Vajdasági történetek Mátyás királyról. Forum Könyvkiadó – Kiss Lajos Néprajzi Társaság, Újvidék–Szabadka, 2008. 101–103.

A mesék letölthetők a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet honlapjáról is:

<http://www.vmmi.org/index.php?ShowObject=rendezveny&id=8936>

A verseny tehát két részből: körzeti elődöntőkből és döntőből áll. Az előadóművészi kategóriában a versenyzők a magyar népmesekincsből választhatnak tetszés szerint egy népmesét. A néprajzi kategória versenyzői a nagyszüleiktől, szüleiktől vagy más ismerősüktől hallott novellamesét: a) vagy hangszalagon rögzítve és lejegyezve a gyűjtésre vonatkozó adatok feltüntetésével elküldik a megadott címre, és ezzel a gyűjtéssel pályáznak a versenyen, b) vagy előadják gyűjtésüket a versenyen.

Jelentkezni a következő címre lehet: Thurzó Lajos Művelődési-Oktatási Központ, 24400 Senta, Posta utca 18. Bővebb felvilágosítás a 024/811-266-os telefonszámon kapható. A jelentkezési lapon kérjük feltüntetni:

- a versenyző teljes nevét,
- születési évét és korcsoportját,
- levélcímét és telefonszámát,
- a versenykategóriát,
- az elmondásra kerülő népmesék címét és
- a felkészítő személy nevét.

A képzőművészeti pályázatra érkező munkákkal együtt ugyancsak kérjük a versenyző teljes nevét, születési évét, levélcímét, telefonszámát és felkészítőjének nevét is mellékelni.

Jelentkezési határidő: 2014. április 20.

Az élet során nagyon sokszor kell fontos döntést hozni, a mindennapi élet apró-cseprő kételyei, gondjai mellett kiemelt szerepe van a pályaválasztásnak. Nem mindegy, hogy milyen döntést hozunk, hol tanulunk tovább, milyen diplomát szerzünk, mivel ez alapvetően befolyásolja életutunkat és meghatározza életminőségünket.

Manapság sok fiatal kissé bizonytalan, kevesen keresik tudatosan a hozzájuk leginkább illő és reálisan is elérhető, biztos jövőképet adó életpályát.

A társadalom minden részében észlelhető értékcsökkenések sokakban olyan képet alakíthatnak ki, hogy nincs is értelme a továbbtanulásnak, a gondtalan élet másképp is elérhető. Mégis mindenki tisztában van azzal a ténnyel, hogy hosszú távon biztos jövője csak annak lehet, akinek diploma van a kezében.

A szülők és a tanárok javaslatait mindenképp érdemes meghallgatni, elemezni, de a végső döntést egyedül kell meghozni. Sok dolgot fel kell mérni ilyenkor, a választható középiskolákat, az esetleges egyetemi továbbtanulás lehetőségét, a munkaerő-piaci helyzetet, valamint azt is, hogy magyar vagy szerb nyelven tanuljunk tovább.

Az újvidéki József Attila Általános Iskola végzős tanulóit kérdeztük eldöntötték-e már, hogy hol szeretnének továbbtanulni.

Tót Andrea az újvidéki egészségügyi középiskola mellett döntött, mert orvos szeretne lenni.

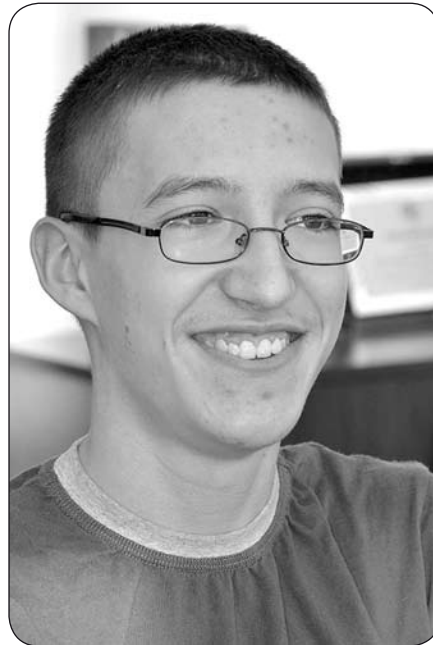
– A középiskola után orvosi egyetemre szeretnék iratkozni, mert már kiskorom óta ez a hivatás vonz. Mindig is szerettem segíteni másoknak, főleg a kisgyerekeknek, ezért a végső célom, hogy gyermekorvos legyek – mondta. Hozzátette, tekintettel arra,

A gimmi is szóba jöhet, hiszen okos vagyok

Az újvidéki József Attila iskola nyolcadikosait a továbbtanulásról faggattuk



Lahos Melodi



Molnár Róbert

hogy a középiskolában a tantárgyak egy részét szerb nyelven kell hallgatni, számára ez nem jelent gondot.

– Úgy érzem, hogy tudok annyira szerbül, hogy ne jelentsen gondot a szerb nyelven való tanulás, meg hát idővel megtanulnám a szaknyelvet is – szögezte le Andrea.

Lahos Melodi még nem döntötte el pontosan, hogy hova tovább, de már vannak konkrét elképzelései.

– A Bogdan Šuput Képzőművészeti Középiskola érdekel, de sokan azt tanácsolják, hogy ez nem olyan jó iskola, ezért második megoldásként a gimnázium marad. Mindenképp a magyar nyelvű gimibe iratkoznék, mert szerbül nagyon gyengén tudok – hallottuk Meloditól.

Pásztor Zoltán határozottan tudja, hogy egyetemistaként fizika szakra fog járni, így olyan középiskolát választ majd, amely jó alapot nyújt ehhez.

– Úgy gondolom, hogy a gimnázium jó döntés azoknak, akik szeretnének egyetemre iratkozni. Számomra csak az a kérdés, hogy a gimnáziumok közül megtaláljam azt, amelyik a legjobban megfelel. Mivel az egyetemen szerb nyelven folyik az oktatás, úgy érzem, jobb, ha már most megtanulom a nyelvet, ezért szerb nyelvű gimibe fogok iratkozni – vélekedett Zoltán.

Molnár Róbert még nem döntötte el, hol fog továbbtanulni nyolcadik után, de tisztában van vele, hogy már nincs sok ideje gondolkodni.

– A számítógépek érdekelnek, lehet, hogy ilyen irányban indulok majd, de a gimmi is szóba jöhet, hiszen okos vagyok – mondta nevetve Róbert. Hozzátette, bár az ő szerbtudása sem a legtökéletesebb, úgy érzi, idővel leküzdí a nyelvi akadályokat.

Kabók Mellár Angéla
Fotó: Ótos András



Pásztor Zoltán



Tót Andrea



Az újvidéki Magyar Szó
nyomdájának négy színű
Heidelbergjén készülnek
az igényes kiadványok

Múlt heti számunkban az újságírással foglalkoztunk. Megállapítottuk, hogy az írott, nyomtatott sajtó mellett mind nagyobb teret hódít meg magának az elektronikus sajtó: a tévé, rádió, internetes híradás. Ezek a médiumok mind-mind egy sor szakembert vesznek még igénybe az újságírókon kívül.

A nyomtatott sajtónál maradva, talán kézenfekvő, hogy az újságíró munkája nyomda és nyomdászok nélkül nem sokat ér. A nyomdáknak azonban nemcsak napilapok, hetilapok, folyóiratok készülnek, hanem könyvek, plakátok, a legkülönfélébb nyomtatványok is. Nem túl régen még csak hatalmas nyomdák léteztek, mert óriási nyomdagépeken folyt a munka. A technikai fejlődéssel a 20. század utolsó évtizedeiben mind kisebbé, okosabbá, egyszerűbbé vált a nyomdai gépezet, s többek között ennek köszönhetően mind több kis nyomda kezdett tevékenykedni, majd a jól gazdálkodók egyre nagyobbakká váltak.

A nyomdászok elődei az írások voltak, akik kézzel, körömrre égő gyertya fénye mellett másolták a szövegeket. Gutenberg nyomdagépe hozta meg a forradalmi változást, ugyanis az ő nyomdászai a mozgatható ólom-

Pályaválasztók, figyellem!

Nyomdász leszek

betűket egyenként, aztán soronként fakeretbe szedegették, rávitték a festéket, majd papírra nyomtatták. Ma a munka minden mozzanatát számítógép, nagy teljesítményű nyomdagép végzi, akár milliós példányszámban is.

Hol tanulhattok tovább?

Négyéves szakközépiskola Újvidéken és Szabadkán létezik. Újvidéken a Mileva Marić Ajnštajn Műszaki Szakközépiskolában kell érdeklődni, Szabadkán pedig a Politechnikai Szakközépiskolában.

A nyomdász szakember feladata elsősorban nyomófelületek elkészítése, a gépek kezelése, beállítása, üzemeltetése, a nyomtató szakmunka elvégzése. Mindezt négyéves szakközépiskolában sajátíthatják el az érdeklődők.

A korszerű, jól felszerelt nyomdában a nyomdászok a vezérlőpultról irányítják a be-

rendezéseket. Pormentes környezetben, enyhe üzemi zaj mellett dolgoznak. Szinte minden automatizált. Mégis jól kell ismerniük a programokat, amelyek alapján működik a nyomdagépük. A kevésbé korszerű nyomdáknak is nagyon fontos az üzemeltetett gép alapos ismerete. Sajnos sok nyomdának nincs pénze a gépek felújítására, ezért amíg csak „szusz van benne”, a régit használják. A régi pedig zajos, porol, szennyezi a munkakörnyezetet, s ezt a nyomdásznak el kell tűrnie. Ez mindenképp a szakma hátrányai közé tartozik.

Amíg ólombetűkkel történt a nyomtatás, egészen veszélyes volt a nyomdász munkája – emlékeznek az egykori szakmabeliek. Az ólom különösen veszélyes, mérgező anyag, az egészségre nézve káros. Ennek ellenére hosszú ideig használták, a nyomdászoknak naponta nagyobb mennyiségű tejet kellett elfogyasztaniuk ahhoz, hogy egészségesek maradjanak. Afrikában, Indiában állítólag még mindig használnak ólombetűs nyomdagépet.

A szakmabeliek szerint az utóbbi években sok kisebb nyomda zárta be kapuit, az újságok iránti kereslet csökkenőfélben van. Az internet, a világhálón elérhető újságok, magazinok villámgyors terjedése, az olvasási kultúra megváltozása odáig vezetett, hogy a nyomdákban jóval kevesebb a munka. Sokan persze ragaszkodnak a könyv, az újság misztériumához, a szórólapoktól sem menekülünk meg egyhamar, és tankönyvekre is bizonyára szükség lesz. Ezzel párhuzamosan a plakát úgymond fénykorát éli, és egyre többen készíttetnek maguknak névjegykártyát. A kor újszerű termékeire való nyomtatás pedig újabb nyomdatechnikák alkalmazását igényli... Tehát a változó körülmények mellett nyomdászokra továbbra is szükség lesz.

Tudod-e?

Nagy előretörés volt a nyomdászatban, amikor 1796-ban Alois Senefelder feltalálta a litográfiát, és ezzel együtt kidolgozta a síknyomtatás elvét. Először maratással kialakított rézlemez használt magasnyomóformaként, majd olcsóbb anyagokat keresett. Az ő nevéhez fűződik még a fémfelületről történő síknyomtatás bevezetése is. A litográfiát manapság már csak grafikai eljárásként használják. Ugyanez az elv az alapja a bádognyomtatásnak is, melyet plakátgyártásnál, konzervdobozgyártásnál használtak. Nevét a nyomandó anyagról kapta. A fém vagy kő nyomóformáról a festéket egy lágyabb anyagú henger vette le, és adta át a fémlemezre. Ebből fejlődött ki a ma leginkább elterjedt ofszetnyomtatás, mely szintén egy közvetett nyomtatási forma. A nyomóformáról a festék előbb egy gumilepedővel bevont hengerre adódik át, majd ez a henger érintkezik a papírral. Az első jelentős ofszetnyomógép 1907-ben épül meg, majd 1912-ben megjelenik az első tekerccpapírról dolgozó gép is. Az egykori módszer nem szűnt meg ugyan teljesen, de igencsak átalakult. Ma már egyre több helyen használnak CTP (angolul computer to plate, számítógépről lemezre) eljárást, ahol a számítógépen készült, szedett, tördelt anyagot lézerrel égetik az alumíniumlemezre.

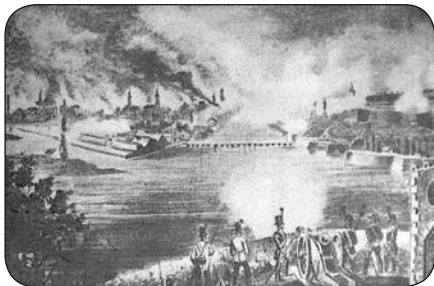
Az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharc

Nagy nemzeti ünnepünk kapcsán el kell gondolkodnunk azon, mit is jelent számunkra március 15-e? A válasz magától adódik: a szabadságot, dicsőséget, a magyar történelem legszebb napjait.

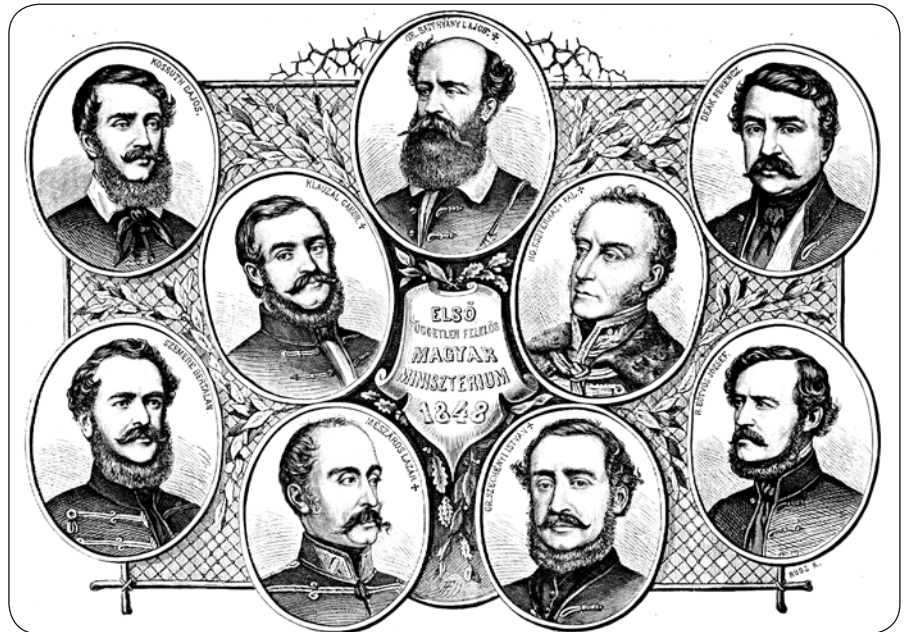
A forradalmi hullám, amely Európán végigsöpört több mint másfél évszázaddal ezelőtt, már március 12-én megkezdődött Franciaországban. Az ottaniak számára a szinte már megszokott lázongás mégsem lett az események fénypontja. Hamarosan az osztrákok, a németek, a csehek és az olaszok is fegyvert ragadtak az önkényuralom ellen. A párizsi forradalom híre csak három nappal később érkezett el Magyarországra. Március 15-én néhány fiatal a Pilvax kávéházban elhatározta, hogy eljött az idő a cselekvésre. Az egyetemekhez vonultak, majd a Landerer nyomdához, ahol sokszorosították a magyar nép követelményeit, a híres 12 pontot és egyik társuk, Petőfi Sándor versét, a Nemzeti dalt. Ezt a költeményt akár forradalmi himnusznak is nevezhetnénk, mindenesetre a feladatát megtette. Megérintette a magyarokat és megihlette őket, amikor maga Petőfi több tízezres tömeg előtt elszavalta a Nemzeti Múzeum előtt. Létrehozták a forradalom vezető szervét, aztán a tömeg átment Budára, és kiszabadította a politikai foglyokat, közöttük Táncsics Mihályt.

A magyar nép 12 pontba foglalt követeléseit egyértelműek voltak. A forradalom kitörésének tavaszán a bécsi udvar engedékenynek és óvatosnak bizonyult. Ezt bizonyítják az „áprilisi törvények”, amelyeket V. Ferdinánd császárt aláírt. Létrejött az első magyar felelős kormány, Batthyány Lajossal az élen. A mindössze néhány hónapig (április–szeptember) fenálló kormányban többek között miniszteri tisztségeket töltöttek be Szemere Bertalan, Kossuth Lajos, Deák Ferenc és Széchenyi István is. Mégis a minisztérium már ősszel lemondott. A hatalom az Országos Honvédelmi Bizottmány kezébe került, Kossuthal az élen.

Már a forradalom kezdetén a magyarok hatalmas katonai sikereket értek el, a Jelacscs horvát bán vezette sereget Perczel Mór nemhogy megverte, hanem szinte megbízójukig, Bécsig kergette. A pákozdi és az ozorai katonai



Újvidék bombázása a szabadságharc idején (a kép az újvidéki Városi Múzeum tulajdona)



A Batthyány-kormány

sikerek meghozták a forradalom első eredményeit. Eközben Bécsben is hadiállapot volt, és Ferenc József került a trónra. A majdnem 70 évig uralkodó császár újabb támadást indított, Alfred Windischgraetz herceggel az élen.

Pest elvesztése után a forradalom központját Debrecenbe helyezték át. Windischgraetz újabb sikere után Magyarország függetlenségét felfüggesztették az olasz alkotmánnyal.

Az 1849-es dicsőséges tavaszi hadjárat (Hatvan, Tápióbricske, Isaszeg, Vác, Nagysalló) ismét a magyarok sikereit hozta. Ezekben a csatákban mutatkozott meg Görgey Arthúr, Klapka György és Damjanich János kitűnő hadvezéri képessége.

Az 1849-es év elején megtartott debreceni országgyűlésen megszületett a Függetlenségi nyilatkozat, amely kimondta a Habsburg-ház trónfosztását és Magyarország önállóságát Kossuth Lajos kormányzóelnökkel az élen.

Mégis, a régi közmondás, mely szerint „nyugtával dicsérd a napot”, még egyszer bebizonyosodott. Marad csak az elmélkedés, hogy mi lett volna, ha...? Ha a Habsburg udvar segítségére nem siet az orosz Paszkievics tábornagy 200 000-es seregével... Vajon sikerült-e volna elfolytani az ekkor már Európában magára maradt magyar szabadságharcot? A tény az, hogy augusztus 13-án Világosnál Görgey serege letette a fegyvert. A magyarok nem az osztrákok, hanem az oroszok előtt adták meg magukat.

Kevesen tudják, hogy a délvidékiek, közöttük a pétervári vár adta meg magát az utolsók között a szabadságharc idején. A vár kapitánya Kiss Pál, csak akkor volt hajlandó feladni a várat, amikor meggyőződött róla, hogy a magyar seregek Világosnál tényleg letették a

fegyvert. Érdujhelyi Menyhért, aki a legalapabbban írta le Újvidék történetét, így ír erről: „Pétervárad úgy állott a délszláv nemzetiségi áradat közepette, mint a szikla a hullámok között, midőn a habok keringő örvényekben mossák talapatát.” A pétervári vár mellett Szenttamás, Kishegyes (Guyon Richard honvédtábornok győzelme) és Dél-Bánát voltak a délvidéki forradalmi események nagy színhelyei.

Gyarmati Balázs történész

A tizenkét pont

Mit kíván a magyar nemzet? Legyen béke, szabadság és egyetértés!

1. Kívánjuk a sajtó szabadságát, a cenzúra eltörlését.
2. Felelős minisztériumot Buda-Pesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget, polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereget.
6. Közös teherviselést.
7. Az úrbéri terhek megszüntetését.
8. Esküdtszéket, képviselőt egyenlőség alapján.
9. Nemzeti bankot.
10. A katonaság esküdjék meg az alkotmányra; magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a külföldieket vigyék el tőlünk.
11. A politikai státusfogylok bocsátassanak szabadon.
12. Kívánjuk az uniót Erdéllyel. Egyenlőség, szabadság, testvériség!

• Ezen a napon történt • Ezen a napon történt • Ezen a napon történt •

Március 20.

Klaudia, Csák napja.

Klaudia: A latin eredetű Klaudiusz férfinév női párja, vélhetően a claudus szóból ered, melynek jelentése: béna, sánta.

Csák: Török–magyar eredetű név, származhat azonban szláv személynévből is. Jelentése: ütő.

1727. március 20. (287 éve)

Meghalt Sir Isaac Newton angol fizikus matematikus és csillagász, a gravitáció, a tömegvonzás, a mechanikai alaptörvények felismerője.

1828. március 20. (186 éve)

Megszületett Henrik Ibsen világhírű norvég drámaíró.

1894. március 20. (120 éve)

Meghalt Kossuth Lajos, az 1848/49-es szabadságharc egyik vezéralakja.

Március 21.

Benedek, Bence, Nikolett napja.

Benedek: A latin Benedictus névből származik. Jelentése: áldott.

Bence: A latin Vincentius név régi magyar Bencenc alakjának a rövidülése, amelynek jelentése: győztes.

Nikolett: A görög Nikolaosz (magyarul: Miklós) férfinév francia eredetű női változata.

1471. március 21. (543 éve)

Megszületett Albrecht Dürer német festő, grafikus.

1685. március 21. (329 éve)

Megszületett Johann Sebastian Bach német zeneszerző (Máté-passió).

1768. március 21. (246 éve)

Megszületett Jean-Baptiste-Joseph Fourier francia fizikus, matematikus.

1839. március 21. (175 éve)

Megszületett Modeszt Petrovics Muszorgszkij orosz zeneszerző, akinek legismertebb operái a Borisz Godunov, a Hovanscsina és A szorocinci vásár.

1887. március 21. (127 éve)



Megszületett Kassák Lajos költő, író, képzőművész, a magyar avantgarde legjelesebb képviselője.

Március 22.

Lea, Vazul napja.

Lea: Héber eredetű bibliai név. Jelentése: vadtehén, antilop. A latinban: nőstényoroszlán.

Vazul: A Bazil név régi magyar Wazul formájából származik. Az írott névfórmának a helyes kiejtése: Vászol, Vászoly lett volna.

1457. március 22. (557 éve)

Megjelent az első nyomtatott könyv, a Gutenberg-biblia.

1895. március 22. (119 éve)

Először mutatta be válogatott közönségének Auguste és Louis Lumiére a mozgóképet.

1948. március 22. (66 éve)

Megszületett Andrew Lloyd Webber angol zeneszerző (Evita, Jézus Krisztus Szuper sztár, Az Operaház fantomja).

1951. március 22. (63 éve)



Salzburgban meghalt gróf Almásy László Ede autóversenyző, pilóta, Afrika-kutató, felfedező. Felfedezte a Zarzura oázist, feltárta a Líbiai-sivatag addig ismeretlen fennsíkját, a Gilf Kebirt. A történelem előtti korból származó (úszó embereket! ábrázoló) sziklafestményeket talált az Uvainat-hegység barlangjaiban. 1935-ben egy olyan Nílus-szigeti törzsről tudósított, mely azzal a hitellel tartotta magát magyarnak, hogy őseiket a 16. században Szulejmán szultán telepítette oda az osztrákok országából. 1929-ben Egyiptomban repülőiskolát létesített, 1932-ben megalapította az Al-Maza repülőteret. 1949-ben egy vitorlázó repülőgéppel Párizsból Kairóba való vontatásával harmadmagával távolsági világrekordot állított fel. A kilenczeres Oscar-díjas Az angol beteg című filmben róla mintázták a sivatagkutató főhőst. Nevét a térképen a sivatag belsejében álló hegy, a Dzsebel Almásy őrzi.

1992. március 22. (22 éve)

A víz világnapja. A dublini környezetvédelmi világkonferencia javaslatára az ENSZ 47. ülészaka ezt a napot a víz világnapjává nyilvánította.

Március 23.

Emőke, Ottó napja.

Emőke: Régi magyar név 19. századi felújítása -ke kicsinyítő képzővel. A régi emő szó jelentése szopó csecsemő, anyatejell táplált újszülött.

Ottó: A német Otto névből származik. Jelentése: birtok, vagyon.

973. március 23. (1041 éve)

Géza fejedelem képviselőjében 12 előkelő magyar vett részt I. Ottó Quedlinburgban rendezett húsvéti ünnepségein, ezzel elkezdődött a magyarok beilleszkedése a nyugati, keresztény társadalomba.

1897. március 23. (117 éve)

Eperjesen (ma: Presov, Szlovákia) megszületett Hamvas Béla posztumusz Kossuth-díjas filozófus, esszéíró. Fő művei: A magyar Hüperion, A bor filozófiája, Öt meg nem tartott előadás a művészetről.

1943. március 23. (71 éve)

Megszületett Vangelisz (eredeti nevén: Evangelosz Odisszeasz Papatanassziu) Oscar-díjas görög zongorista, zeneszerző, karmester (Tűzsekerek).

1960. március 23. (54 éve)

Meteorológiai világnap. Az 1873-ban alapított Nemzetközi Meteorológiai Szervezet utódként 1950. március 22-én Genfben megalakult a Meteorológiai Világszervezet (WMO). Másnap életbe lépett a szervezet alapokmánya, melynek napján ünnepeljük a meteorológiai világnapot.

Március 24.

Gábor napja.

Gábor: Héber eredetű bibliai név, a Gábrriel magyar alakváltozata. Jelentése: Isten embere, Isten bajnoka vagy Isten erősnek bizonyult. Az evangéliumok és a hagyomány szerint Gábrriel arkangyal Isten küldönce. Nevének jelentése más olvasatban én erőm: az Isten. A zsidó hagyomány szerint Gábrriel választotta szét a Vörös-tenger vizét, az iszlám úgy tartja, hogy Gábrriel (Gibril, Dzsibril) az Igazság szelleme, aki lediktálta Mohamednek a Koránt. Őt a tudományok arkangyalának is hívják, mivel elősegíti a Földön a természettudományok fejlődését.

1874. március 24. (140 éve)



Budapesten megszületett Harry Houdini (eredeti nevén: Weisz Erik) mágus és szabadulóművész.

1905. március 24. (109 éve)

Meghalt Jules Gabriel Verne francia író, az utazási és a tudományos-fantasztikus irodalom korszakalkotó alakja.

1911. március 24. (103 éve)

Megszületett Joseph Barbera amerikai rajzfilmkészítő (Frédi és Béli, Tom és Jerry).

Március 25.

Irén napja.

Irén: Görög eredetű név. Jelentése: béke.

1881. március 25. (133 éve)

Megszületett Bartók Béla világhírű magyar zeneszerző és népdalgyűjtő.

1910. március 25. (98 éve)

Meghalt Mikszáth Kálmán író.

1942. március 25. (72 éve)

Megszületett Aretha Franklin amerikai soulénekesnő, zongorista és zeneszerző.

1962. március 25. (52 éve)

Lausanne-ban 78 éves korában meghalt Auguste Piccard svájci fizikus, akinek elsőként sikerült közel 16 000 méter magasságba repülnie.

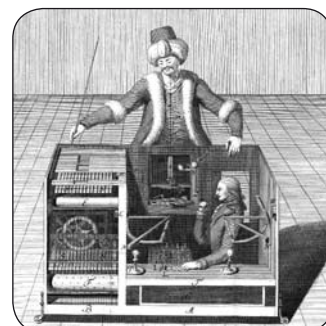
Március 26.

Emánuel, Tormás napja.

Emánuel: A héber eredetű bibliai név az Immánuel névből származik. Jelentése: velünk az Isten.

Tormás: Régi magyar személynév, a torna növénynévből származik.

1804. március 26. (210 éve)



Bécsben meghalt Kempelen Farkas polihisztor, természetbúvár, a 18. század egyik legjelentősebb magyar tudósa és feltalálója. Nyolc nyelven írt, beszélt, németre fordította Mária Terézia törvénykönyvét. Megépítette a beszédutanzó gépet. Legismertebb műve a sakkozógép (a képen).

1911. március 26. (103 éve)

Megszületett Tennessee Williams amerikai író, költő. Világhírű drámái: A vágy villamosa, Macska a forró bádogtetőn, Az ifjúság szép madara és a Múlt nyáron hirtelen.

1918. március 26. (96 éve)

Meghalt Claude Achille Debussy francia zeneszerző, zongoraművész és karmester, a zenei impresszionizmus egyik kiemelkedő alakja.



Újra elszaporodott a hód

A múltban a Kárpát-medencében teljesen közönséges állatnak számított a hód: többek között előfordult a Duna, a Rába, a Garam és az Ipoly mentén is. A túlzásba vitt vadászat miatt azonban a 19. században már csak a Duna és a Száva mentén találkozhatunk vele, és itt látták az utolsó példányát is 1865-ben.

A WWF Magyarország természetvédelmi szervezete munkatársai 1996 és 2008 között összesen 234 eurázsiai hódot (*Castor fiber*) engedtek szabadon Gemencen, a Hanságban, a Tisza mentén és a Drávánál. A cél akkor az volt, hogy az őshonos hód ismét elterjedjen, és ahol alkalmas élőhelyek vannak, ott stabil állomány alakuljon ki a Kárpát-medencében. A visszatelepítés sikeres volt, ma becslések szerint több mint ezer hód él Magyarország területén, jelentős részük Győr-Moson-Sopron megyében. ELSZAPORODÁSUKHOZ JELENTŐSEN HOZZÁJÁRULTAK A HATÁRON TÚLRÓL, AUSZTRIÁBÓL ÉRKEZŐ EGYEDEK. A HÓDOK RAGASZKODNAK A VÍZHEZ, ÁLTALÁBAN 15-20 MÉ-

ternél messzebb nem távolodnak el tőle. Az emberekkel való konfliktusaik az életmódjukból adódnak, ugyanis növényevők, és míg nyáron lágy szárúakkal táplálkoznak, télen fákat rágcsálnak, és a kérgüket, rostjait eszik. Ha pedig nincs olyan széles parti sáv, ahol nem zajlik gazdálkodás, akkor a hódok által kirágott fa a gazdálkodókat károsítja. Egy hódcsalád félhektáryi friss nyárfást is



Ilyen rágásnyomokat hagy a hód



Hódkölyök

tönkretelhet, ráadásul építményeik elzárják a csatornákat.

Az eurázsiai hód Európa legnagyobb rágcsálója, tömege 20–30 kilogramm között mozog, testhossza pedig farkok nélkül elérheti akár az egy métert. Csepp alakú teste és lapos farka tökéletesen alkalmazkodott a vízi életmódhoz. Orrát és fülét hártya zárja le víz alá merüléskor, nyelvvel a torkát is le tudja zárni, így a víz alatt is tud rágni. Két pár metszőfoga narancssárga színű, és rágcsálókra jellemző módon folyamatosan nő.

A Dunában több a műanyag, mint a halivadék

A part közelében vett minták alapján a folyó szennyezettebb, mint gondolták. Becslések szerint évente mintegy 1500 tonna műanyagot visz a Fekete-tengerbe a Duna.

A Bécsi Egyetem kutatói a fejlődésben lévő kishalok eloszlását akarták feltérképezni a Duna Bécs és Pozsony közötti szakaszán, de azt tapasztalták, hogy több műanyag szemcse van a vízben, mint halivadék. Ezer köbméter vízben átlagosan 317 műanyag részecske (4,8 gramm) és 275 cseperedő hal (3,2 gramm) található. A műanyag hulladék közel 80 százaléka valószínűleg ipari eredetű.

Az Environmental Pollution című tudományos folyóiratban közzétett eredmények szerint a folyó sokkal szennyezettebb, mint korábban gondolták. A 2010-es és 2012-es eredmények a kutatókat is meglepték – mondta Aaron Lechner, a tanulmány vezető szerzője. Mivel a mintákat a partok közelében vették, az eredmények a valós szennyezést alulbecsülhetik, hiszen a főáramban nagyobb mennyiségű hulladékot tud szállítani a folyó – mondta Hubert Keckeis, a kutatás egyik vezetője. A mintákat fél milliméter finomságú hálóra vették, az ennél kisebb részecskék mennyiségét tehát nem tudták mérni, ehhez további kutatások lennének szükségesek.

A kutatók a környező népességszám és a helyi vízhozam alapján azt is megbecsülték, hogy a Duna naponta összesen mintegy 4,2 tonna műanyag hulladékot juttat a Fekete-tengerbe. Ez éves összesítésben 1533 tonna, több, mint az Atlanti-óceán északi részén összeállt hírhedt szemétsziget becsült tömege.

A műanyag hulladék növekvő mennyiségét eddig szinte kizárólag a tengerekben, óceánokban kutatták, ám a folyókban is hasonló károkat okozhatnak a részecskék. A halak lenyelhetik a darabkákat, amitől akár el is pusztulhatnak. A műanyag darabokhoz káros vegyi anyagok tapadhatnak, és a halak elfogyasztásával az emberi szervezetbe is bejuthatnak.

Portugáliában élt Európa legnagyobb ragadozója

Tíz méter hosszú és 4-5 tonnás lehetett az a dinoszaurusz, melynek csontjait Lisszabontól északra fedezték fel portugál kutatók. A *Torvosaurus gurneyi* nevű faj nemcsak a jura időszak legnagyobb ragadozó dinoszaurusza, de valószínűleg egész Európa legnagyobb szárazföldi ragadozója volt.

A kutatók a csontokat először egy már ismert észak-amerikai *Torvosaurus* fajnak tulajdonították, ám az alaposabb vizsgálatok során kiderült, hogy egy korábban ismeretlen faj maradványaira bukkantak. A *T. gurneyi* pengeéles, körülbelül 10 centiméteres fogai arra utalnak, hogy a tápláléklánc csúcsán állhatott 150 millió évvel ezelőtt, a jura időszakban. A rokon fajok fosszilis maradványai alapján a kutatók azt feltételezik, hogy a *T. gurneyi* testét prototollak boríthatták.

A csontok mérete alapján a *Torvosaurus* körülbelül tíz méter hosszú volt, és négy-öt tonnát nyomhatott. Hatalmas méretei ellenére ugyanakkor csak az európai dinók körében számít óriásnak, a kréta időszakban a mai amerikai kontinensen élt *Tyrannosaurus* és *Giganotosaurus* is nagyobb volt nála. 115 centiméter hosszú koponyájával azonban vitathatatlanul a legnagyobb szárazföldi ragadozók közé tartozott.



A *Torvosaurus* az emberhez viszonyítva (az ember melletti fekete vonal 1 méter)



A portugál gálya

Egy különös tengeri élőlény

A portugál gálya a hidraállatok osztályának a teleses medúzák rendjébe, ezen belül a Physaliidae családjába tartozó faj, amely nem egyetlen organizmus, hanem két fajta apró, hasonló felépítésű (polip, illetve meduzoid típusú) élőlényből álló telep. A portugál gálya négyfajta ilyen biológiai egységből áll egymáshoz tapadva. Ezek mindegyikének külön fiziológiai funkciója van, de egyedül nem lennének életképesek.

A meleg világtengerekben mindenhol, de leginkább az északi-atlanti Golf-áramlatban és az Indiai-óceán, valamint a Csen-

des-óceán szubtrópusi vizeiben terjedt el. A Földközi-tengerben a Baleár-szigetekhez tartozó Mallorca, illetve Formentera partjai előtt is előfordulhatnak.

Hossza 9–35 centiméter, a fogófonál rendszerint 15 méter, ritka esetben elérheti az 50 métert. A nagy, süvegszerű gázhólyag átlátszó vagy halvány lilásrózsaszín, esetleg kékes színű, túlnyomórészt nitrogénnel van tele, és vitorlául szolgál. Viharos időben leereszthető, így az élőlény a víz alá kerül, ahol biztonságban van a szélétől és az időjárás viszontagságaitól. A fogófonalak között gyakran található egy, a sügéralakúak rendjébe tartozó kis hal (medúzahal), amely immunis a portugál gálya mérgeivel szemben, és csaliként szolgál: a fogófonalak hatótávolságába vonzza a zsákmányhalakat. Ezt

követően megeszi az összes maradékot, és a fogókarok elhalt végeit. A portugál gályát különböző polipcsoportok alkotják. Minden egyes csoportnak külön feladata van, és együttműködve úsznak, táplálkoznak és szaporodnak. A fogófonalainak érintése veszélyes, mert a benne lévő csípést okozó csalánsejtjei mérget tartalmaznak. A portugál gálya mérge veszélyes az emberre is. Fogófonalainak érintése erős fájdalmat és gyulladást okoz.

Nem teljesen tisztázott, miként szaporodik, annyi azonban ismeretes, hogy egy telepen belül vannak olyan polipok, amelyek a szaporodásáért felelősek. Ezekből ivartalan módon új telepek jönnek létre, így minden egyes portugál gálya képes újra és újra létrehozni önmagát.



A törpe selyemmajom

A legkisebb majomfaj a világon

A törpe selyemmajom a csuklyásmajom-félék családjába tartozó Cebuella nem egyetlen faja. Ez a legkisebb majomfaj a világon. A főemlősök között is csak az egérmakik kisebbek nála. Brazília nyugati részén, Délkelet-Kolumbiában, Ecuadorban, Peru keleti részén és Észak-Bolíviában honos. A törpe selyemmajom főképp a folyóparti és az ártéri erdőket kedveli, ahol sok nő a kedvenc mézgatermő fáiból. Az aprócska majom átlagosan 11–15 centiméter hosszú, farka 17–22 centiméter, tömege 100–150 gramm.

A hátsó végtagjai jóval hosszabbak a mellsőkénél, ez lehetővé teszi számukra az ágak közötti erőteljes ugrásokat, a gyors mászást. Könnyű testsúlya miatt a vékony ágakon is biztonságosan mozoghat, ahová a rá vadászó ragadozók nem tudják követni. Szükség esetén gyors futásra is képes, és rejtő színei segítségével igen jól beleolvad környezetébe, ahol 4–20 fős kolóniákat alkot, melyek többnyire egyetlen szülőpárból és azok különböző korú utódaiból állnak. Nagyon aktív állatok. Néhány óras alvástól eltekintve egész nap tevékenyen mozognak, és idejük nagy részét táplálékszerzéssel, társaikkal való játékkal, veszekedéssel töltik.

Úszómedencében fedezett fel egy új békafajt egy kisfiú

A WWF nemzetközi természetvédelmi szervezet jelentette be, hogy a Kolumbiában, egy úszómedencében talált aprócska béka egy eddig ismeretlen minibékafaj képviselője. A mindössze két centiméteres békát egy Camilo nevű hat éves kisfiú találta a családi medencében. Tudományos elnevezése még nincs, most felfedezője után Camilo IV-nek hívják. A WWF szerint az állat valószínűleg a szűk-szájúbékafélék családjába tartozik, de rendszertani helyét még nem határozták meg. Ezek az állatok gyakran a szavannák és a folyóparti őserdők közötti átmeneti



zónákban élnek, ahol a környezeti változások, a hatalmas ültetvények kialakítása következtében sok faj még azelőtt kihalt, mielőtt felfedeznék őket.



RÜGYFAKADÁS

A fák

Vajdasági útjaink során sok fafélével találkozhatunk. Közöttük is főleg fűz- és nyárfafélékkel, bükk-, tölgy- és hársfafajtákkal, melyek lombhullató erdőket alkotnak. Körülveszik és díszítik településeinket, ellátnak minket az élet egy nagyon fontos elemével, a tiszta levegővel. A melegebb nyári napokban hús árnyékot biztosítanak.

Észak-Bácskában van egy település, mely a topolyfáról kapta a nevét. A szeretett szülővárosom ez, Topolya. E városkában régen nagyon sok jegenyét, vagyis topolyfát találhattunk. Híres költők is, mint például Petőfi, írtak e fáról:

„Rég volt, igaz, midőn e jegenyék
Árnyékain utószor pihenék,
Fejem fölött, míg őszi légen át
Vándor daruid V betűje szállt.”

S valóban, én is imádom e fák alatt sétálgatni, főleg az őszi hónapokban, amikor csodás színekben pompáznak. Habár manapság igen ritkák a jegenyék, mert kihalás fenyegeti őket. A mi településünkön, a parkban, és egyes tanyák környékén még találkozhatunk néhány óriási, rücskös törzsű példánnyal. Déd- és nagyszüleim is sokat meséltek arról, mennyi kellemes időt töltöttek e hatalmas fák alatt, melyek évszázadokról tudnának dalolni. Ebben a városban nemcsak topolyfa volt számtalan, hanem eperfa is. Nagyanyám gyakran emlegette, hogy minden utca telis-tele volt velük. Még selymet is gyártottak. Még mostanában is lehet látni, hogy út menti eperfáról gyermekek szemezgetnek, hiszen nagyon finom nyári csemege. Történt egyszer, hogy családi séta közben mi sem tudtunk ellenállni a vén eperfa lilán hívogató termésének.

Topolya főutcáján egymásba kapaszkodó, vénséges japánakácfák intetetnek göcsörtös karjaikkal minden arra járó embernek. Csodaszép látványt kölcsönöznek a forgalmas útnak, ugyanakkor pezsdítő hűvöst biztosítanak a forró hőségben mindenkinek.

Még nem is beszéltem a topolyai park és a tó környéki fák sokaságáról. Ezeken a természetileg szépséges helyeken imádom sétálni az esztendő minden évszakában. Tavasszal, ha zöld ruhát öltenek a fák, tele vannak élettel. A lelkem is felpezsdítik, feltöltenek vidámsággal, energiával, s felmelegítik a fagyos szíveket.

Nekem a fák sokat jelentenek. Az árnyékuk alatt eltöltött kellemes barangolások, üdítő pihenések, játékos huncutságok jutnak róluk eszembe. Ha egyszer felnövök és megöregszem, örömmel fogok unokáimnak mesélni Topolyáról, a fák egyik településéről.

Mogyorósi Vivien, 7. osztály, Nikola Tesla iskola, Topolya

Madárfészek

*Kicsi madár repked ide-oda.
Keresi az anyját, már régóta.*

*Kiesett a fészkeből, jó lenn,
Ha szülője megtalálná végre.*

*Felnéz a kék égre.
Oly messze lehet a fészke.*

*Szomorú a kicsi madár.
Didereg, mert fázik talán.*

*Szárnysuhogást vél hallani.
Anyja jön felé, hazavinni.*

*Biztonságban van a fészkeben már.
Hisz elfáradt a kicsi madár.*

**Martonosi Alen, 6. osztály,
Gligorije Popov iskola, Kisorosz**

Nyújtózkodik már a tavasz

Február egyik reggelén felébredtem, széthúztam a függönyt, és kinéztem az ablakon.

A hótakaró nyomán már csak víz maradt. A földből fű és virágok fiatal levélzöld színű hajtásai nőttek. A fa ágai rügyezni kezdtek. Az aranyszínű nap éltető sugarai a növényekre vetődtek. Ekkor csiripelést hallottam kintől. Feljebb néztem, és láttam, hogy a repkedő madarak csiripelnek vidáman az égen. Az egész látvány gyönyörű volt. Aztán hirtelen beborult, és sötétszürke lett az ég. A felhőkből villámok cikcakoztak, megdörrent az ég, és elkezdett esni az eső, szitált, majd zuhogott, szakadt az égből. A növények jól megfürödtek, de a nap ekkor előjött, s a felhők szétszéledtek. Észrevettem, hogy a nap alatt ott volt a szivárvány. Fűzőld, citromsárga, tengerkék, almapiros, narancssárga. Ezekben a színekben láttam meg a gyönyörű szivárványt, és újra vidám hangulattal töltött fel a tavasz.

A tavasz a kedvenc évszakom, mivel a hőmérséklet kellemes és a természet káprázatos. Ilyen egy szép tavasz kezdete.

László Dávid, 5. osztály, Ivan Goran Kovačić iskola, Szabadka

A hangyák

*Szorgalmasan dolgoznak,
napközben meg sem állnak.
Mindig úton vannak,
sohasem lazásznak.*

*Hangyavárat építenek,
örökké ott élnek.
Szorgalmukról az emberek,
példát vehetnének.*

*Üregekben járnak,
mindent megmunkálnak.
Védellezzük őket,
mint legjobb barátainkat.*

**Kovács Nikoletta, 7. osztály,
Hunyadi János iskola, Csantavér**

Kedvenc

Egészen kicsi fiú voltam még, öt éves lehettem, amikor anya és apa meglettek egy hófehér szőrgombóccal. Régi vágyam volt már, hogy kiskutyám legyen, és most megkaptam.

Amikor kidugta a picit orrát a dobozból, felemeltem, simogattam, és beszéltem hozzá, hogy ne féljen.

– Pici kutyám! Végre megérkezted! – suttoztam a fülébe. – Anya! Mi legyen a neve? – kérdeztem.

– Legyen talán Pici vagy Morzsi? – kérdezett vissza anya.

– Inkább legyen Bojti, mert olyan, mint egy bojt a sapkán – válaszoltam.

Bojti nagyon csintalan kutyus volt. Minden rosszaságot elkövetett, amit csak lehetett. Ha nyílt a kapu, ki akart szökni, ha nyílt az ajtó, be akart osonni. Nagy gödröket ásott a kertben, minden virágot megrágott, és anya kedvenc bokrában ült legszívesebben. Ennek ellenére ő volt a család kedvence. Sokszor mentünk Bojttal sétálni. Elég volt, ha meglátta a nyakörvét, máris körülugrált, boldogan csóválta a farkát, és nagyokat vakkantott.

– Vau, Vau! Csatold már fel, és mehetünk – jelezte ilyenkor.

Bojti nem tudott leszokni a rossz szokásairól, és ezért már nincs velünk. Egyszer kiszökött az utcára, és nem jött többé vissza. Napokig sirattuk, és még ma is gombóc van a torkomban, ha rá gondolok.

Úgy érzem, sosem fogok úgy kutyát szeretni, gondozni, mint őt. Ha tehetném, visszapergetném az időt, és megtanítanám, hogy ne szabad kiszöknie.

Torma Balázs, 5. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

RÜGYFAKADÁS



Hó hullik a tájra

Egy hűvös téli napon, amikor a puha hótakaró már belepte a vidéket, én és a kutyám kimentünk az udvarra, játszani.

Fújt a szél, mégis gyönyörű látványban volt részem. Az egész tájat fehérség öntötte el. Picúrnak ez volt az első tele. Először látott havat. Mivel észrevettem, hogy tetszik neki, megfogtam, és beledobtam a hóba. Úgy nézett ki, mint egy szőrös hóember. Hempergett a hóban, én pedig jót nevettem rajta, hogy milyen szeleburdi és aranyos. Ez a nap számomra nagyon jól telt, hisz láthattam, a hópelyhek örült táncát. Halhattam, hogy süvít a szél. A tetőkről hosszú jégcsapok lógtak le. Igaz, az ujjaim majd lefagytak a hidegtől, de megérte. A hó apró pelyhekben hullott, s leborította a vidéket. Mivel fújt a szél, a hópelyhek hurrikánhoz hasonlóan kavargtak. Gondoltam, ha már a Picúr is belefeküdt a hóba, én is megtehetem. Befeküdtem hát a pihe-puha hóba, és hóangyalt csináltam. Sajnos az anyalkám nem sokáig volt szép, mert a kutyán elrontotta avval, hogy beleugrott.

Csodálatos élményben volt részem. Nagyon jól éreztem magam, és ahogy láttam, Picúr is.

Kozma Katarina, 5. osztály, Ivan Goran Kovačić iskola, Szabadka

Állatkert

Egy nagy kapu előttünk, rajta felirat:

„Az állatkert déltől estig nyitva.”

Mondja is az őr bácsi:

„Tessék, tessék befáradni.”

Mikor belépünk, tátva marad a szánk,

Ott a sok makákó, gorilla, pávián,

Oroszlán és kis tigris,

Integtet a gyík is.

Csodáljuk az elefántot,

A vízilovat és zsiráfot.

Vízben úszkál a jegesmedve,

A fókabébi, jaj, de édi!

Hazafelé mondom papának, mamának,

Hogy a kameleonok okos állatok,

Mert eltűnnek, ha veszélyt látnak.

Ilyen szép hely az állatkert,

Hol sok állat otthonra lelt.

**Keresztes Valentina, 6. osztály,
Vuk Karadžić iskola, Bajmok**

A kutya

A kutyám a Csibész nevet viseli.

Másfél éve látta meg a napvilágot, négy testvérel. Az alomban ő volt a legszebb, legékebb és a legelevenebb. Valójában nem az én kutyám, hanem a mamámé és a nenémé, akik a szomszédban laknak, és ha ők jönnek hozzánk, mindig velük tart Csibész is. Kiskorában olyan okos volt, hogy amikor minden felforrósodott, és sütött a homok, átment a hűvös oldalra, hogy ne süsse a talpát. Most már megnőtt, szép barna szőre van, görbe lába és csillogó szeme. Még mindig nagyon okos. Megfogja az egeret, elzavarja az idegen kutyákat és macskákat, csak azt az egyet nem, amelyik a hálótársa, ugyanis együtt alszik a macskánkkal, és őt meg is védi.

Mindennap körbejárja a gyümölcsöst, mert sok a nyúl errefelé. Csak szalad, szalad a pici lábaival. Egyszer hozott egy kisnyulat, amely már nem élt, mert addig szorongatta, amíg csak mozgott. Mesélte a mama, hogy a féltető alatt, a ládákban kukorica van, és közé mentek az egerek. Csibész, ha megéri az egészságot, a fogával szétszedi a láda oldalát, és kiszedi a kukoricát a ládából. Ezért néha össze is vesznek a mamával. Egy nap vevők jöttek krumpliért a mamáékhoz. Csibésznek nem tetszett az egyik vevő, és amikor pakoltak az autóba, minden zsákadogatás után megcsipentette a nadrágját. Nagyon ragaszkodik az ő birtokához, de a miénket is őrzi. A mama és a nena kényeztetik. Sokat foglalkoznak vele, finomakat eszik, labdázik, van egy plüscsacsija, azzal szaladgál, és rágja a fülét.

Ha úgy teszünk, mintha sírnánk, akkor nyúszít és puszilgat bennünket. Ha azt akarja, hogy játszunk vele, harapdálja a bokánkat, és húzza a nadrágunkat. Amikor senki sincs otthon, ül a kapuban, és várja, hogy valaki hazajöjjön.

Amikor hazaérünk, olyan boldogan ugrál, ugat, a szeme ragyog a boldogságtól, csak hogy azt nem mondja: Hol voltatok ilyen sokáig?

Hát ő a feltétel nélküli szeretet, hűség szimbóluma.

Dancsó Dániel, 6. osztály, Petőfi Sándor iskola, Királyhalom

Kedves Pajtások!

Bolygónk élővilágában az emberek, állatok, növények csak egymásra utalva létezhetnek. Ezért jól-eső érzés olvasni azokat az írásaitokat, amelyekből az derül ki, hogy az ember, az értelmes lény szeretettel óvja, védi környezetét, a körülötte élő lényeket. Ma tehát a fák, az állatok, a természet csodái vonulnak be a Rügyfakadásba fogalmazásaitok, verseitek révén.

*Jó az, hogy egy település jellegzetességei közé tartoznak a fasorok, parkok, ligetek, és még jobb, hogy a természetbarát **Mogyorósi Vivien** ezt szép leírásban örökítette meg, s hogy fogalmazásából a szülőhely szeretete sugárzik.*

*Az évszakokhoz, tájhoz kötődő megfigyelése, az állatokkal való közvetlen érintkezés élményei elbeszélő-leíró fogalmazásokban jutnak kifejezésre (**Hó hullik a tájra, séta a Tisza-parton, Nyújtózkodik már a tavasz, Kedvencem, A kutya**). De az állatok úgy általában jól érzik magukat a vidám hangulatú írásokban, játékos versekben is (**Állatkert, Kormos, Kácsaiskola**).*

*Annak ellenére, hogy még sok foglalkozást bemutató, jó interjú, riport van tartalékban, ma mégsem ezek közül került be valamelyik a Rügyfakadásba. Helyettük **Csbai Violetta** fogalmazását ajánlom a zenekedvelők figyelmébe. De a pályaválasztás előtt állók is találnak benne megszívlelendő tanácsot. Violetta saját élményeivel bizonyítja, hogy akkor dolgozunk kedvvel, ha szeretjük azt, amit csinálunk, ez ad erőt, hogy a nehézségek ellenére eljussunk a célig. Innen pedig már az öröm lendít tovább.*

Ezt az érzést én is tapasztalom, amikor írásaitokat olvasom, azokat is, amelyeket a múlt héten küldtetek a Rügyfakadásnak, és most név szerint a következőknek köszönöm:

Bajmok: Keresztes Valentina; Kiss Nórának azt üzeni a Jó Pajtás grafikai szerkesztője, hogy a lexikonhoz nagyobb arcképre van szüksége;

Padé: Csuzdi Eszter (2 írás) és Hornyák Ivett;

Szabadka, J. J. Zmaj iskola: Perlaki Réka és Takács Flóra; Ivan Goran Kovačić iskola: Kozma Katarina, Kuktin Nikola, László Dávid, Molnár Aleksz;

Topolya, Csáki Lajos iskola: Ágoston Árpád, Forgó Emma, Turi Orsolya;

Újvidék, Nikola Tesla iskola: Bogdán Áron és Kerekes Róbert;

Zenta, Thurzó Lajos iskola: Csbai Violetta, Csbai Zsófia, Káplár László és Szabó Ledényi Nikolett.

Üdvözet a természetbarátoknak, zenekedvelőknek s mindenkinek, aki tollat ragad és írásait elküldi a rügyfakadásnak:

Tomán Mária

Kate Winslet

Képzelt interjú

Angol színésznő, akinek pályafutását a kilencvenes évek közepétől kísérhetjük nyomon. Játszott többek között az *Érzelem és értelem*ben, az *Én, Pán Péter*ben és az *Igazából szerelemben*. Ha az említett filmek alapján nem is sikerül beazonosítani, de ha azt mondjuk *Titanic*, minden bizonnyal képbe kerül **Leonardo Di Caprio** partnereként, a minden idők egyik legromantikusabb filmjének főszereplőjeként. Képzelt interjúnk **Kate Winslet**tel készült.

– Mikor kezdett el vonzani a színészkedés gondolata?

– A kezdetektől vágytam rá. Valójában mindig is színésznő akartam lenni. Fiatalabb koromban sokat próbálkoztam. Először a szülővárosomban, azután pedig egyre jobban szélesítettem azt a területet, ahol lehetőségekre lelhetek. Eleinte színházakban szerepeltem, ebből az időszakból pedig egyik legnagyobb sikeremnek azt könyvelem el, hogy felléphettem a West Enden.

– Hogyan kerültél a film világába?

– Akkor is még fiatal voltam. Hollywoodi kollégáimhoz hasonlóan kezdetben én is kisebb szerepeket kaptam, azután, amikor tizenhét éves lettem, 1994-ben **Peter Jackson** rendező főszerepet ajánlott a *Mennyei teremtmények* című filmjében. Ez máris valamiféle sikert hozott számomra, de legalábbis felfigyeltek rám.

– Mely filmekben játszottál ezek után?

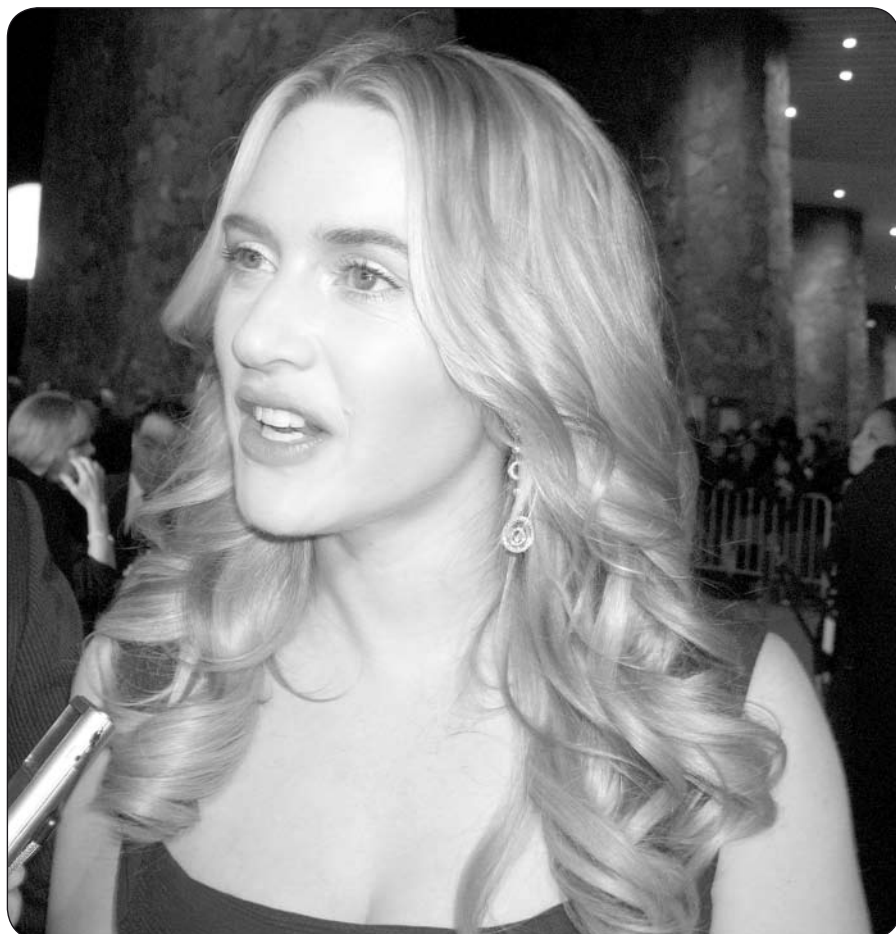
– Például az *Értelem és érzelemben*, a *Lidércfényben* és a *Hamletben*. A filmszakma elkezdte követni a pályámat, e filmek közül főleg *Ophelia* megformálásáért kaptam dicséreteket.

– A nagy robbanás pedig csak ezután következett. Mit hozott számodra a *Titanic* sikere?

– Mindent felforgatott, utána már a legkisebb falvakban is megismertek. Habár élveztem is, de néha túl sok volt.

– Később milyen filmekben játszottál?

– Egy ekkora sikerű produkciót követően néhez visszatérni a régi kerékvágásba, és kiegyensúlyozott teljesítményt nyújtani. Ezek után főleg



azt próbáltam mindenkivel elhitetni, hogy nem Rose vagyok, hanem Kate, a színésznő. A *marokkói kaland* és a *Szentek és álszentek* a *Titanic* utáni évben jelentek meg, és azután jöttek a kétezres évek. Ekkor játszottam például az *Iris* – *Egy makulátlan női elme*, az *Igazából szerelem*, az *Én, Pán Péter*, az *Egy makulátlan elme örökragyogása*, az *Apró titkok*, *A király összes embere*, a *Szabadság útjai* és a *Felolvasó* című filmekben. Közben kipróbálhattam a szinkronizálást is, az *Elvitte a víz* című animációs filmben, ahol Ritaként szólalok meg.

– Újabban mely filmekben láthatunk?

– Tavaly a *Movie 43*-ban jelenem meg sok más ismert kollégámmal, valamint a *Nyarutó* című filmben. Ebben az évben is lesznek filmek, amelyekben szerepelek, ezek a *Divergent*, a *Little Chaos* és a *The Dressmaker*.

– Mennyire sikerült magad mögött hagynod a titanicos Rosét?

– Nem teljesen, mert ahol csak megjelenek, lépten-nyomon előhózzák. Hajóra sem tudok lépni anélkül, hogy valaki ne kezdene el *titanicos* poénokkal dobálózni. Az is előfordult, hogy a hajó orrába ráncigáltak, és az ismert „repülő” jelenetet idézve akartak fényképezkedni ve-

lem. Jó lenne, ha az emberekben tudatosulna, hogy én már nem vagyok Rose, sőt már az a Kate Winslet sem, aki akkor voltam.

– Amikor visszanézed magadat és Leonardo Di Capriót azokban az időkben, mi jut eszedbe?

– Főleg az, hogy akkor Leo volt sovány, én pedig kövér, most viszont Leo hízott meg, míg én leadtam a súlyomból. Kivéve persze, amikor épp állapotos vagyok. Őszintén szólva, nem szeretem viszontlátni magamat azokból az időkben. Egy kicsit megcsömöröltem a nagy felhajtástól.

L. M.



Fenyvesi Ottó versei

LONDON CALLING

Gudbáj alsószoknya – vége a télnek.
 Hívogat Bács-Bodrog, Mosztonga.
 Mehetünk a francba. A franciába.
 Mindenki: férfi, nő és nemtelen.
 A bigott monarchista, a flegmatökű
 bunkó és a parázna szalmazsák.
 Chelsea izzadó hónaljában:
 special skót viszki. Marhabélszín.
 Narancssárga miniszoknya.
 Tökéletes arányú combtő.
 A Temzén erősödik a koraszülött csiripelés.
 Korlátolt felelősségű költő.
 Beengedi őket a versbe, a bácskai
 humuszba. Beleférnek. A tudatalatti
 szerelvények. Átszálló alsónemű,
 ötórás tea. Jönnek a kentaurok.
 Rohan a földalatti. A bulit más rendezi.
 A sarokban egy bicska nyilatkozik.
 A csönd évszázadok óta
 pakol e széles alföldre.
 Cukrozni kell, úgy el-
 viselhetőbb.



AMERIKAI IMPROVIZÁCIÓK (1999)

@
 Vár ránk Mondego Bay.
 Várnak az alkonyi pálmák.
 Várákodik a búval szegecselt öröm.
 Titkon magamhoz ölelem
 a kis, fehér harangú, lábzan égő kerti fákát,
 a baudelaire-i felhőket,
 mint egykoron Veleszben, délen,
 a macedón hegyek között.
 Vár az öböl,
 vár a sors utolsó nagy pantallója.
 Várákodik a sok közhely.
 Séma, sablon, szokvány.
 @
 Kalifornia über alles.
 Nem néztem a Dallast.
 Nem néztem a sütemény halálát.
 Mikroszkópra alkudtam az este.
 Mikroszkópra egy félszemű zongoristával.
 Csorgott róla a vérmeleg fény.
 Borsózott a hátam tőle.

Ültünk a videoprérin,
 körülöttünk folyt a semmi.
 A köcsögben fölfelé szállt a tejföl.
 A mondatokban nem volt állítmány.
 No more Bathurst,
 csak élni és túlélni Kaliforniát.
 Csak.
 A videó bőven elég.
 Az írás visszavonatott.
 Egy mikroszkópra alkudtam az este.
 Olyan mikro a világ!
 @
 Közel az Úr, nyilván.
 Ó-jesz.
 Minden jesz.
 Már megint éjfél.
 Leszállt a medve az égből.
 Kulcsszavakat mormolunk.
 Schwitters után Beuys.
 Harmadnap mór, harmadnyi mélymag.
 Kezével ajkát és keblét illeti.
 Totális hardcore.
 Egy parányi koksz.
 Matisse & The Ramones.
 Ó-jesz.

Éjfél körül minden olyan blue,
 minden csupa punk.
 Rolls Royce lesznek,
 ha még egyszer megnövök.
 @
 Túl az Óperencián. Túl a felhőkön.
 Tiszta ózon, tiszta lyuk.
 Arcod csupa napfény,
 hajad cibálja a szél.
 Valamit súgnak a fellegek.
 Túl az Óperencián
 vár az éjszaka, a hideg tél,
 a kétség és homály,
 a tiszta lelkiismeret.
 Történni kellene már valaminek.
 Persze.
 Legyünk profik a szenvedésben
 – súgják a fellegek.
 Túl az Óperencián.

GINSBERGET TOLDALÉKOLVA

Búcsúzom a Kommunista Párttól
 és anyám szakadt harisnyájától +
 idézem G-t és búcsút intek az öngazgatás hattyúinak,
 lustán szállnak, szállingóznak,
 várja őket a tőke egy ázsiai dzsungelben.
 Pereg a film, a néma,
 pereg 56, peregnek a visszaigazolható emlékek,
 Charlie Parker lágyan szivárog a csapból,
 a Coca-Cola hivatalos úton,
 miközben albán-szerb szecesszió fodrozza az eget,
 tulajdonképpen valami mást kéne mondani,
 valamit az abszolút bonyolult egyszerűségről,
 a Rambó-valóságról, a művészi-szexuális vegyeskereskedésről,
 az elhjasodott boogie-woogie-ról,
 ahogy fülig szájjal nyüzöttan, felsalátázva



egy maláriás elrekedt Duna-ágban vesztegel és búcsúzik, miközben Ginsberget honosít, Ginsberg hosszútávúto beszélveinek egyikét. A közelben hegyek főnek, bérces Balkánok, hullámszanak a (vas)függönyök, az évtizedek vadul telefonálnak egymásnak, tengerzöld betűk köröznek a völgyben, ébrednek a törpék, a balekok matrözblúzt öltenek, fekvőtámasz, terpesz, fejenállás, le-föl rohangál a lélek, telnek-múlnak a szorongatottan szomorú csendéletek, a kéjtől üldözött bolond fikciók laza végtagokkal toldalékolva a Nemzetközi Valuta Alap által, Isten hozta őket Parkinson csapdáiba, felénk még aktuális a totális szentség, az adminisztrizmus, a grill-koncepció Mohamed, a Jalta Blues.

Allen majd segít nekik élvezni, megtoldja őket egy hangsúly nélküli jelenettel, félig legális bögyörővel, szakadt harisnyával, visszavonhatatlan diagnózissal. Felzúg egy itt felejtett fűnyíró gép, pereg a Kaddis, pereg a film, peregnek a népek sorsát eldöntő ölelkezések, az Isten-hozott depressziók, peregnek a hétköznapi és a rosszul vezetett beszélgetések fülig szájjal az abszolút egyszerűről, miközben búcsút intek az aktuális baleknak Bácska szellemi romkertjéből.

Blues az óceán felett
Az élet szépen lassan megy tovább.
Rá lehet pakolni zongorát,
három bőrrönd akkordot,
atlanti basszust, hektárnyi magányt.
Egyszer valahol kék volt a tó.
A Huron. A Michigan vagy az Ontario?

GYÖNGYHALÁSZ

Az élet és a halál mezsgyéjén
azok voltak utolsó perceink,
immár gombnyomás lettünk
egy jobbfejta komputeren.
A falban szögek és száznányi napsütés.
Szomorú zürzavar körülöttünk,
kezed néha a térdemen.
Még nem állnak rosszul dolgaink.

Az élet szép lassan tovaszáll.
Rápakoltunk egy zongorát,
háromnegyed ütemet meg valaki fogsorát.
A virágok sárban fekszenek.
Szavaidtól reszket a homály,
fáj az élet, fájnak a falon a festmények,
már dereng rajtuk az alkonyat.
Valami bezárul végérvényesen.
Egyszer volt, többször nem lesz óceán.
S mégis a félig nyitott ablakon
az ember még vár valakit,
olykor látni vél egy fellábú golyát.

Az élet szépen lassan hömpölyög.
Szállít nekünk zongorát, basszust, ütemet.
Kilencvenfokos szöveget, többet is talán.
Az volt az utolsó zeneszám:
Kék volt egyszer az óceán.
És ottfelejtett az Isten bennünket
élet és halál mezsgyéjén.
Édes illatok kúsztak a levegőben.
Múltunk roncsait takarítják.
Egyszer majd pulóvert húznak
a holtakra, felpakolják a zongorát,
valaki fogsorát és béke honol a vizeken.
Szekrénybe kerül egy nagykabát.
Legfeljebb néha kék lesz az óceán.

Az élet szépen pokolra száll.
Nem álom, javíthatatlan memória.
Semmi évforduló, csak semmi halálfélelem.
Gladiátormagány és egy dísznő az udvaron.
Az élet kemény és nagyon hamar.
Hangolni zongorát, ráálmodni szünetjelt,
szóközt és táncoló hangjegyet.
S ahogy majd kebleden reszket a homály,
ahogy pucérra vetkezünk az Istenek előtt,
és ahogy majd vég és kotta nélkül
cipeljük a zongorát, a nagy feketét
és a hatalmas, kék óceánt.

Kedves Olvasó Tanulók!

Egy képzőművészeti tárlat, a zombori Laza Kostić Képtárban nyílt amerikai pop-art kiállítás hozta be mai rovatunkba a Veszprémben élő, vajdasági származású **Fenyvesi Ottó** (1954) verseit. Fenyvesi költészetéről már olvashattatok a Gyöngyhalászban: megjelent a **Halott vajdaságiakat olvasva** (2009) című kötetének több darabja is, illetve ebben a tanévben a *Maximum rock and roll* című költeménye. Most az **Amerikai improvizációk** (1999), illetve a **Blues az óceán felett** (2004) című kötetéből származó költeményeit olvashatjátok rovatunkban.

A pop-art 20. századi képzőművészeti irányzat. Angliában jött létre, de az 1960-as évek elejétől kezdve Amerikából indult hódító útjára. A dadaista és a szürrealista képzőművészet képezi alapját, ugyanak-

kor nagyon is törekszik arra, hogy a képek a valóság és a hétköznapi jelenségeit ábrázolják. Miként egyik szólama is ez: „Nem akarom, hogy a kép olyan legyen, amilyen nincs. Szerintem a kép valódiabb, ha a valós világ részeiből készül.” (Robert Rauschenberg) A szó a popular rövidítéséből keletkezett, ami népszerűt jelent.

A pop-art elsősorban képzőművészeti irányzat, de más művészetekben, így az irodalomban is van lenyomata és hatása. Úgy gondolom, Fenyvesi Ottó munkásságára, költészetére, de különösen kollázsainak (jelentek meg már a Gyöngyhalászban!) létrejöttére is hatott ez az amerikai pop-art kultúra.

Ismerkedjete meg vele!

Bence Erika

Az Arany Málna-díjakat is kiosztották

Legutóbb az idei Oscar-díjakkal foglalkoztunk, no de a filmvilágnak létezik egy kevésbé népszerű díja is, ez pedig az Arany Málna, amelyet a legrosszabbnak titulált filmek, színészek és filmalkotók kapnak.

Az Arany Málna-díjat angolul Golden Raspberry Awardnak, vagy röviden Razziesnek, illetve Razzie Awardnak hívják. Magyarul szabad fordításban gyakran emlegetik Citrom-díj néven is. A díjat John J. B. Wilson újságíró, publicista hozta létre 1980-ban, az Oscar-díj ellenpólusaként, hogy említést kapjanak a kevésbé sikeres produkciók és teljesítmények is. A nevezéseket általában egy nappal az Oscar-díj-jelölések bejelentése előtt hirdetik ki, a díjazottak nevét pedig az Oscar-ceremónia előtti napon rendezett gálán közlik.

A legpocsekább filmeknek járó díjakról az Arany Málna Alapítvány nyolcszáz tagja dönt nyolc kategóriában, a kilencedik kategóriát – a legrosszabb színészpárosát – a Rotten Tomatoes filmes honlap olvasóinak szavazatai alapján ítélik oda.

A címbéli málna egyébként a tiszteletlen „megfújni a málnát” kifejezésből ered, ami körülbelül annyit tesz, mint gúnyt kifejező prűszkölő hangot adni. Maga a díj kézzel készített trófea, egy aranyszínű spray-jel festett golfabdá nagyságú műanyag málnaszem, amelyet egy elferdült valódi Szuper 8-as filmkazettára helyeztek. Legtöbbször természetesen nem veszik át a díjat, ezért valójában nem sokat készítenek belőle. Egyesek azonban ragaszkodnak ehhez a díjhoz is, ezért tavalyelőtt például az történt, hogy kifogytak belőle. Azután mindenesetre készítettek még.

Az idei „díjazottak”

A *Föld után* című sci-finek és a *Movie 43* vígjátékának ítélték oda az idén a legtöbb Arany Málna-díjat.

A **Will Smith** és fia, **Jaden Smith** főszereplésével készült *A Föld után* című film három Arany Málna-díjat kapott, Jaden Smith a legrosszabb férfi alakítás díját, apja a legrosszabb férfi mellékszereplő díját kapta, sőt kettejüknek ítélték oda a legrosszabb színészpáros díját is.

A *Relativity Media Movie 43* című szkeccsfilmje – amelyben többek között **Halle Berry**, **Kate Winslet** és **Hugh Jackman is szerepel**, lett az év legrosszabb filmje. Az alkotás 19 forgatókönyvírójának ítélték oda a legrosszabb forgatókönyvért járó Arany Málna-díjat, és 13 rendezője kapta a legrosszabb rendezésért járó díjat.

A legrosszabb női alakítás díját az idén **Tyler Perry** vehette át az *A Madea Christmas* című filmben játszott szerepéért, a legpocsekább női mellékszereplő **Kim Kardashian** lett a *Perry Temptation* című filmjében nyújtott alakításáért.



A filmtörténelem egyik legnagyobb Arany Málna-díjasa **Adam Sandler**, aki pályafutása során már több mint 20 citromdíjat zsebelt be. Ezúttal üres kézzel távozott, a *Nagyfiúk 2.* vígjáték főszerepéért kapott jelölését nem váltotta „díjra”.

Az Arany Málna-díjkiosztók nagy pillanatai

A Razzie történelmében eddig csak két színész volt, akit ugyanazért az alakításáért Oscar-díjra és Arany Málnára is jelöltek: **James Coco** a *Csak, ha nevetekért* (1982) és **Amy Irving** a *Yentlért* (1984). Egyik díjat sem nyerték el.

Az első személy, aki ténylegesen átvette a díjat, **Bill Cosby** volt 1988-ban. Három Arany Málnát nyert akkor, a *Leonard, a titkosügynök* című kémfilmjéért, amit nyilvános beszélgetőshow-kon maga is ócsárolt. Ő csak annyit kért, hogy a díjat luxus kivitelben készítsék el neki, amit teljesítettek is. A Fox hálózat mintegy harmincezer dollárért elkészítette a trófeát olaszországi márványból és 24 karátos aranyból. Az Arany Málna-díj értéke egyébként öt amerikai dollár.

Brian Helgeland forgatókönyvíró 1998-ban nyert először ugyanabban az évben Málnát és Oscart. Habár nem jelent meg az átadáson, kérte, hogy juttassák el hozzá a díjat, hogy az Oscarja mellé helyezve emlékeztesse őt a hollywoodi világ abszurdításaira. Nem sokkal ezután valóban kitette az Arany Málnáját az irodájában.

A legemlékezetesebb **Ben Affleck** volt 2004-ben, aki, miután elnyerte a legrosszabb színészi alakítás díját *A felejtés bére*, *a Daredevil* – *A fegyverek* és *A gengszter románc* című filmjeiért, szinte követelte a díjat. Mikor kézhez kapta, azonnal el is törte, a törött Arany Málnáért pedig egy internetes vásárlóoldalon annyi pénzt ajánlottak, amennyi elegendő volt a következő díjkiosztó gála terembérletére.

Összeállította: L. M.





Banditák a csúcson

Nemrég meglepő módon egy új zenekar iratkozott fel a brit dallista csúcsára, méghozzá kimagasló eredménnyel. A Clean Bandit, Rather Be című szerzeménye – amelyet Jess Glynne énekesnővel rögzített – kitartón uralta az első helyet. A Rather Be eredményét a múlt évben csak három szerzemény szárnyalta túl: a Roar (Katy Perry), a Blurred Lines (Robin Thicke featuring T.I. + Pharrell Williams) és a Wake Me Up! (Avicii featuring Aloe Blacc & Mike Einziger).

A 2009-ben alakult Clean Bandit angol elektrozenei kvartettnek eddig a tavaly áprilisban megjelent Mozart's House című dallal elért 17. hely volt a legjobb eredménye. Az együttes az elektronikus tánczenét komolyzenével vegyíti. A stílust a brit szakma barokk house-nak nevezte el. Az élő dobbal és basszussal megtámasztott elektronikus alapokba, barokkos vonósszólamok illeszkednek. A zenészek a szerzeményeiket hangszerelési ötletekkel dobják fel, és különböző énekesekkel dolgoznak. Többen azt írták, ha Mozart most élne, bizonyára ilyen zenét komponálna. A Mozart's House-ban egyébként van Mozart is, a zenekar a D-dúr vonósnégyes egy részletét dolgozta bele saját előadásban. A Rather Be videoklipjét az együttes rendezte, általa az egyik tokiói halpiac és egy japán rajongó életébe kukkanthatunk be.



Az eltávolított medál története

Donyodalom kísérte Katy Perry legújabb, Dark Horse című slágeréhez készített klipjét. Több mint 65 ezer ember írta alá a petíciót, amely szerint a klip istenkáromló egy medál miatt, amelyen az Allah szó látható. A videóból ugyan nem vágták ki a jelenetet, de hála az új technikai vívmányoknak, a medált digitálisan eltávolították. A petíció kezdeményezőjét lenyűgözte az eredmény, mint mondta, Allah nevét sikerült eltávolítani, és köszönetet mond ezért mindenkinek, aki támogatta eme törekvésében. Katy Perry klipjében egyébként a popsztár egyiptomi királynő képében jelenik meg, aki kériit széteső homokká változtatja, a petíciót pedig akkor írták meg, amikor kiderült, hogy az egyik ilyen „széthulló” kéro nyakában az említett medál lóg.

A petíció elindítója szerint az istenkáromlás egyértelműen felfedezhető a videóban, miután Katy Perry karaktere lángokkal borítja be a hívőket és a medált, és egyébként is Isten nevét így használni irreleváns és ízléstelen, egyik vallás sem tekintené megfelelőnek.



Újabb énekes tör be a filmvilágba

Az Outcast rappere, André Benjamin, illetve André 3000 egy ideje már nem a zenével foglalkozik, hanem színészi babérokra tör. Mint kiderült, ő alakítja Jimi Hendrixet a legendás gitárosról készülő életrajzi filmben. A fizimiskájukat elnézve tökéletes a választás, a kérdés csak az, sikerül-e megbirkóznia a szereppel. Erre viszont még egy ideig várnunk kell, a bemutató ugyanis augusztusra tehető. A film címe All Is By My Side lesz, és John Ridley rendezi (meg írja), aki nemrég Oscar-díjat kapott a 12 év rabszolgáság forgatókönyvéért.

Feloszlik

a Kids In Glass Houses



A Kids In Glass Houses zenekar nem tartozik ugyan a legismertebbek közé, de ennek ellenére népes a rajongótáboruk. Nem is csoda, hiszen többek között a Paramore-al, a Fall Out Boy-jal, a Thirty Seconds To Marszal és a Manic Street Preachersel is koncerteztek. A Kids In Glass Houses azonban bejelentette, hogy szétválnak útjaik 2014 végén. A walesi rockcsapat egy online közleményben ismertette ezt a rajongóikkal, indokként pedig felhozták, hogy úgy érzik, most van itt az ideje továbblépni. A zenekarnak négy top negyvenes albuma jelent meg, a Give Me What I Want és a Matters At All kislemezeik pedig a legjobb száz közé jutottak. Az együttes 2003-ban alakult, de nem adott ki albumot egészen 2008-ig. Közleményükben azt is elárulták, hogy a feloszlás előtt, októberben búcsútúrnéra indulnak.



Környezetkímélő autók

Az elektromos autók minden ellenkező híreszteléssel szemben valóban környezetkímélők. Az amerikai Automotive Science Group (ASG) vizsgálatának eredménye cáfolja azt a sokak, még a Greenpeace környezetvédő szervezet által is osztott véleményt, miszerint az elektromos járművek valójában semmivel sem terhelik meg kevésbé a környezetet, mint az üzemanyag-takarékos, modern benzinmotoros járművek. Egyrészt azért, mert az üzemelésükhöz szükséges áramot nem feltétlenül „tisztá” módon állítják elő, másrészt legyártásuk maga sem éppen környezetbarát folyamat. Amerikai kategóriában az összesített értékelés győztese a Ford Focus Electric lett, amely egyúttal a környezetvédelem és a társadalmi felelősségvállalás terén is a legjobbnak bizonyult. A kategóriában az összesített értékelésben a Ford Focus Electric modelt a Chevrolet Volt, a Toyota Prius c, a Honda Insight és a Nissan Versa Sedan követi. A „normál méretű” személyautó kategóriában az összesített értékelésben már nem elektromos vagy hibrid autó került az élre, hanem a Hyundai Sonata. Sorrendben utána a Chevrolet Impala, a Tesla Model S, a Ford Taurus, valamint a BMW 328 Gran Turismo követi. Környezetvédelmi szempontból a kategória győztese a Tesla Model S lett.



Ford Focus Electric



A Rolls-Royce szerint ilyen lesz a legénység nélküli szállítóhajó, a kapitány a szárazföldön tartózkodik

A luxusautók mellett a hajózási és repülési iparban is érdekelt a Rolls-Royce cég koncepciója szerint a jövőben főként egy uszályra hasonlító szállítóhajók fognak közlekedni emberi vezérlés nélkül. A távvezérlés előnye, hogy ha mondjuk a hajó az Antarktisz közelében elakad, legénysége közül senkinek az élete nem kerül veszélybe. Az első robothajó már a jövő évtizedben munkába állhat. A hajók vezérlésének első, tisztán virtuális környezetben végzett tesztelése pedig várhatóan már 2015-ben befejeződik.

Odébb tolnak egy svéd várost

Elköltöztetnek egy egész várost Svédországban, mert a vasércbányászat miatt túlságosan meggyengült alatta a talaj. Kiruna legnagyobb bányatársasága 2004-ben jelentette be, hogy a földkéreg repedései a 23 000 fős lakosságot is veszélyeztethetik. A lappföldi Kiruna hagyományos bányaváros, a bányásztársaság pedig a térség legnagyobb munkáltatója, így a város vezetői úgy döntöttek, csak a költözés lehet a megoldás.

A következő húsz évben 3000 lakást és házat, illetve több mint 200 000 négyzetméternyi irodát, iskolát és kórházat költöztetnek el. A legtöbb épületet egyszerűen lebontják, majd újra felépítik, de a templomot például téglánként szedik szét, és rakják össze újra.

A város lakói már hozzászóltak a gondolathoz, hogy hamarosan csomagolniuk kell, a kérdés csak az volt, hogy mikor. A projektumon dolgozó antropológus, Viktoria Walldin szerint sokan a bizonytalanság miatt nem hoznak nagy döntéseket, például nem építenek új házat, nem vállalnak gyereket, és nem indítanak új vállalkozást. Ha az építkezés megkezdődik, hamarosan elkezdhetnek nagy terveket szőni.

A költözést már évekkel ezelőtt meg kellett volna kezdeni, a talajrepedésnek pedig mostanra látható jelei is vannak. Ennek ellenére is csak a héten derült ki, hogy a White nevű cég tervezheti meg az új várost, az elképzelések pedig igen ambiciózusak. A tervezők szeretnék fenntarthatóbbá tenni Kirunát, ezért fejlesztenék a tömegközlekedést, vadonatúj vasútállomást, repülőtérrel és városközpontot építenének. A tervezésbe a lakók is beleszólhatnak, ők elsősorban közösségi tereket, mozikat, uszodákat, színházakat és focistadionokat szeretnének az új városban.



Így néznek ki a város körüli repedések

Szállítóhajók legénység nélkül

Az ember nélkül közlekedő szállítóhajók leginkább egy uszályra hasonlítanak, de már az első látványterveken is jól látszik, hogy nincs rajtuk semmilyen irányítófülke, mivel arra nincs szükség. Ráadásul az emberi legénység által használt berendezések elhagyásával a raktér hasznos területe is megnövelhető. Világszerte jelenleg mintegy százezer kereskedelmi hajó közlekedik a vizeken, ám a jelenlegi jogszabályok értelmében legénység nélküli hajót nem is szabad sehoh sem vízre bocsátani.



A bölcs öregember

Élt egyszer egy szegény legény. Alig múlt el a lagzija, elvitték katonának. Három évig szolgálta a császárt, de szabadságra egyetlenegyszer sem engedték haza. Búsult is eleget. Azt sem tudta, él-e, hal-e az ő kedves szép felesége.

Telt-múlt az idő, majd három év múltával azt mondták neki, hogy mehet, letelt a szolgálata. Ment nagy boldogan hazafelé. Gyalogolt rengeteget a végtelen országúton, nagyon elfáradt. Jól esteledett is már, hát úgy gondolta, szállást kér. Meglátott egy kis házat a falu szélén, bent égett a petróleumlámpa. Bekopogtatott.

– Adjon isten jó estét!

– Adjon isten, vitéz úr, magának is!

– Gazduram, nagyon messziről jövök, és nagyon messzire visz az utam, adjanak szállást éjszakára, mert rám esteledett. Meg a csizma is feltörte a lábamat.

– Jól van, vitéz úr, kerüljön beljebb! Törölj neki, asszony, helyet, kínáld meg szalonnával, kenyérral, vereshagymával!

– Elfogadom a szíves kínálást, mert bizony éhes is vagyok.

Ahogy eszegettek, beszélgettek erről-arról. Egyszer csak észrevette, hogy egy öregember ül a sámlin a kályha mellett, de meg sem szólal. Rácsodálkozott a katona.

– Gazduram, az öreg talán néma, hogy meg se mukkan?

– Hej, vitéz úr, vitéz úr, dehogy néma! Ő csak pénzért szól, egy aranyért mond egy mondatot.

– Hű, még ilyet sem hallottam, hogy valaki csak aranyért beszéljen!

Kotorászott a zsebében, megtalált egy aranyat. Odanyomta az öreg markába.

– No, öreg, itt az arany, mondjon érte valamit!

– Hát, édes fiam, kinek mi szép, szép az annak.

– Hm, hm, igaz lehet ez a bölcs mondás. Nyúlt a zsebébe, megint kivett egyet.

– No, öreg, mondjon ezért is valamit!

– Édes fiam, amid van, soha el ne tagadd!

„Hm – gondolta a katona –, szép, szép a mondás, de egy aranyamba került.” Eltöprengett rajta.

„Mindegy, odaadom az utolsót is. Aranyam még lehet, de hátha ilyen bölcs emberrel már soha nem találkozom.” Azt is a markába nyomta az öregnek.

– No, öregem, mondjon még valamit az utolsó aranyamért!

– Édes fiam, az esti haragot hagyd reggelre!

– No, öregem, ez is bölcs mondás. Ha volna még aranyam, adnék többet is.



– Édes fiam, elég ez a három mondás neked egy életre.

Azzal lefeküdtek.

Reggel folytatta a fiatalember az útját, iparkodott, hogy mielőbb hazaérjen, megláthassa a feleségét, akit három éve otthagytott. Egyszer hogy, hogy nem, egy szép virágos réten keresztül vezetett az útja. Hát mit lát a rét közepén? Egy loncsos fülű, nagy szamarat meg egy szép lányt. Az a szép lány ott simogatta, ölegette, csókolgatta a szamarat. Bosszankodott erősen.

– Hogy ölelhet ez a szép lány ilyen csúf állatot? Megússem, megriasszam őket? Ej, nem teszem!

Eszébe jutott, mit mondott az öreg: kinek mi szép, szép az annak. Menne tovább, a szamarat meg utána, de nyomban királyfinak változott.

– Hallod-e, katona, nagyon rendes ember vagy. Nem bántottál, mint a többi utas. Ők bizony ütöttek, csúfoltak bennünket. Itt egy zacskó arany, legyen a tiéd, mert én elvarázsolt királyfi voltam, a te jószágod szabadított fel.

A szegény fiatalember annyira elcsodálkozott, hogy meg sem köszönte az aranyakat, ment tovább. Egy nagy, rengeteg erdőn keresztül vitt az útja. Már jól sötétedett, mikor rablók kerültek az útjába. Azt mondják:

– Mit viszel, katona? Mi van a tarisznyádban?

– Arany.

– Hahaha! – kacagtak, dőltek erre, dőltek arra, hogy egy szegény bakának honnan lenne aranya. Elengedték. Örült a katona, mert eszébe jutott az öregember második mondása: amid van, el ne tagadd. Nagyon örült, hogy hallgatott a tanácsra, nem hallgatta el az aranyat.

Mire hazaért, besötétedett. Égett a lámpa a házában, ő meg bekukucskált az ablakon. Hát mit látott, mint a feleségét, ahogy egy takaros fiatalembert ölelgetett, csókolgatott. Ráadásul az ő régi jó puskáját neki adja.

– Hű, a lelkére kötöttem, hogy őrizze meg a puskámat, senkinek a világért oda ne adja... Mit csináljak? Belőjek?

Dühöngött magában, ette a méreg, de hopp, eszébe jutott az öregember harmadik tanácsa: az esti haragot hagyd reggelre. No, ezzel lecsillapodott. A fiú meg bentről kihussant az ajtón, szaladt a puskával.

Bement a katona, a felesége mindjárt a nyakába borult.

– Drága, édes uram, csakhogy megjöttél!

Csókolta jobbról, csókolta balról, de a katonának mégsem lett jókedve.

– Nagyon fáradt vagyok, hagyjál pihenni, nagyon fáradt vagyok.

– Jól van, feküdj le! De eszel-e?

– Nem, csak pihenni akarok.

Még az evéstől is elment a kedve, ahogy a fiatalembert látta.

Korán reggel kelt, mert nem tudta lehunyni a szemét, nem tudott aludni. Oda szólt a feleségének:

– Édes feleségem, megvan-e még a puskám?

– Jaj, édes uram, este adtam oda az öcsémnek, hogy rejtse el, dugja el, nehogy valaki itt találja nálam.

No, akkor ölelte a feleségét, és eszébe jutott az öregember harmadik mondása: az esti haragot hagyd reggelre. Talán még ma is csókolja, ha bele nem fáradt.

**Magyar népmese
Reich Károly rajza**



Károly Irén József

Az Irén nevet ma kizárólag női névként ismerjük. A név a görög eiréné szóból származik, jelentése: béke. A 19. század végén meglehetősen gyakori név volt az Irén, és még az 1900-as évek közepén is szívesen adták ezt a nevet újszülötteknek. Mára azonban már csak nagyon ritkán anyakönyveznek így kislányokat. Ki gondolná, hogy az Irén nevet korábban nemcsak nők viselték?

A leghíresebb Irén nevű férfi Károly Józsefként született 1854-ben a Borsod-Abaúj megyei Göncön, és 21 éves koráig Józsefként ismerték. Ekkor azonban felvételét kérte a premontrai szerzetesek közé. 1875 őszén a Kassa melletti Jászón (ma Jasov, Szlovákia) lépett be a rendbe, és ekkor vette fel az Iréneusz nevet. Az Iréneusz, csakúgy, mint az Irén, a görög eirénéből származó tulajdonnév, jelentése: békés. Károly József szerzetesként a Károly Iréneusz József néven kezdett tanítani a nagyváradi gimnáziumban (a mai Románia területén), ahol több mint három évtizeden keresztül dolgozott. Későbbi publikációiban általában a rövidebb Károly Irén vagy Károly Irén József nevet használta. Természetesen nem azzal írta be nevét a történelembe, hogy egy, ma csak női névként ismert keresztnévet viselt. Az igen nagy tudású, lelkiismeretes és sokoldalú tanár elsősorban a fizika tudományában és oktatásmódszertanában alkotott maradandót. Lássuk először oktatói tevékenységét.

A fiatal Károly József 1881-re Kolozsváron négy tárgyból is tanári oklevelet szerzett (bölcészlet, matematika, fizika, földrajz), majd filozófiából doktorált. 1881-ben kinevezték a nagyváradi Premontrai Gimnázium tanárának, ahol elsősorban fizikát tanított – több mint három évtizeden keresztül. Később rendszeresen előadott Kolozsváron is.

Tudtad-e?

Károly Irénnek köszönhető, hogy Nagyváradon 1903-ban már elektromos közvilágítás volt, és 3 évvel később megindult az első villamos. Ma nevét a Károly Iréneusz Fizikaverseny mellett egy utca őrzi Budapest XI. kerületében.

Egy rendkívüli fizikatanár „női” névvel

Mestere, Abt Antal (1828–1902) nyomán azt vallotta, hogy a fizika tanításához elengedhetetlen a jól felszerelt szertár és a folyamatos kísérletezés. A gimnázium fizikaszertárát állandóan bővítette, és rengeteget kísérletezett. Emellett nagy fontosságot tulajdonított a fizikapéldák alapos begyakorlásának is. Ekkoriban azonban még nem létezett magyar nyelvű példatár. Károly Irén 1889 és 1893 között magyar nyelvű példagyűjteményeket közölt a gimnázium kiadványában. Ezt az összesen mintegy háromszáz oldalas példatárat Károly elsősorban német nyelvű példagyűjteményekre támaszkodva állította össze. Síkra szállt a méterrendszer mellett, melyet az Osztrák-

Károly Irén azonban nem csupán az oktatásnak szentelte idejét. Szenvedélyesen kísérletezett, kutatott, olvasta a szakkönyveket, és egyre-másra újításokkal állt elő. Legfontosabb felfedezései az elektromossághoz és a röntgensugárzáshoz köthetők.

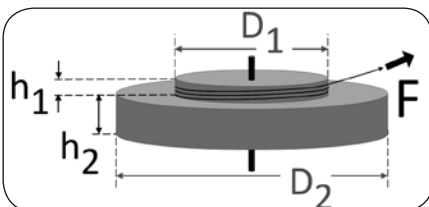
Nagyszerű, ám a nagyvilág számára rejtve maradt kísérletei a drótnélküli adattovábbítás módszerének kidolgozására irányultak. Sokat kísérletezett az elektromos jelek vételére alkalmas kohérerekkel. A kohérer egy olyan üvegcső, amely fémport tartalmaz, amibe elektródák nyúlnak. Az eszköz elektromos szikrák hatására vezetővé válik, tehát alkalmas elektromos szikrák jelzésére.



Kohérer

Magyar Monarchiában 1876-ban vezettek be. Emellett a lelkes diákok továbbképzésére is gondolt: fizikakört szervezett, és a diákok motiválása érdekében tudományos pályázatokat is hirdetett.

Sőt, 1916-ban, az első világháború kellős közepén, alapítványt létesített abból a célból, hogy az alaptöke kamataiból fizikaversenyeket rendezzenek középiskolát végzett diákok



Mekkora az F erő, ha...

nak, az 1894 óta megrendezett Eötvös Loránd Matematikaverseny mintájára. A versenyt Károly Iréneusz Fizikaversenynek nevezték el. Az 1916-ban megrendezett első Károly Iréneusz Fizikaversenyt Jendrassik György nyerte, aki később gépészmérnökként a dízelmotorok fejlesztése terén ért el kimagasló eredményeket. Az első fizikaverseny második díját Szilárd Leó, későbbi atomfizikus érdemelte ki, aki Teller Edével, a verseny 11 évvel későbbi győztesével együtt az Egyesült Államokban részt vett az atombomba kifejlesztésében. A második világháborút követően a természettudományos versenyek átalakultak. Vermes Miklós nevéhez fűződik az Eötvös Loránd Verseny újjászervezése, immár a fizika tudományterületén. Ám az 1990-es évek közepétől a katolikus iskolák diákjai számára újból megrendezik a Károly Iréneusz Fizikaversenyt is – így az alapítványtevő fizikatanár neve tovább él.

Károly Irén 1895 áprilisában sikeresen közvetített jeleket először 20 méterre, majd nagyobb távolságra is, ahol saját készítésű kohérerrel fogta őket. Morze-jeleket továbbított a gimnázium szertárából a Nagyváradtól 10 kilométernyire levő rendházba. Találmányát, a drótnélküli távirót azonban nem szabadalmaztatta, és eredményeit nem is publikálta. Megelégedett azzal, hogy Antonio Agliardi pápai nunciust elkápráztatta kísérleteivel.

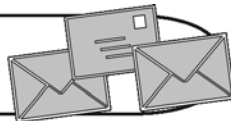
Az 1895-ös év más okból is fontos esztendő volt számára. Ekkor vett részt az első magyarországi tanártovábbképző tanfolyamon. A kollégákkal való találkozás arra készítette, hogy kutatásait tovább folytassa, és eredményeit másokkal is megismertesse. Az elkövetkező években számos szakkikket publikált, elsősorban a kohérerekről. A Károly által megalkotott kohérerrel működő távirót a Calderoni és Társa cég forgalmazta.

A paptanárt ezenkívül a röntgensugárzás is élenként foglalkoztatta. Alig egy évvel azután, hogy Wilhelm Röntgen felfedezte a röntgensugarakat, Károly Irén megnyitotta Magyarország első röntgenlaboratóriumát Nagyváradon.

A tudós tanár idős korára visszavonult, de a tudományos élettől és kísérletezéstől élete végéig nem szakadt el teljesen.

Teslával egy időben

Károly Irén nevét a táviróval kapcsolatban még Magyarországon is ritkán emlegetik – Marconi, Tesla és Popov mellett az ő neve említetlen marad, holott velük egy időben sikerült neki a vezeték nélküli jelátvitel.



Anyanyelvi verseny Bácskerteszen

Minden évben megtartják a bácskerteszi (kupuszinai) iskolában a községi anyanyelvi versenyt, amely az idén február 28-án 10 órakor vette kezdetét. Másfél órán át töltöttük a feladatlapokat. Nagyon izgultam. Nehezek voltak a feladatok, ezt a tanárok is megállapították.

A következő eredmények születtek: Az 5. osztályosok csoportjában különdíjat kapott Kujundzity Klaudia; a harmadik helyen Csíkos Enikő végzett 13,90 ponttal; második Sulc Dominika (Bácskertes), 14,30 ponttal; az első Francia Fábrián (Szilágyi), 15,70 ponttal. A 6. osztályosok közül harmadik Tadián Viola (Bácskertes), 15,75 ponttal; második Guzsvány Martina (Bácskertes), 17 ponttal; első Mendei Tamara (Szilágyi), 18 ponttal. A 7. osztályosok csoportjában a második helyen Sulc Dorka és Csíkos Gergő (Bácskertes) osztozik, 18-18 ponttal; első Tari Eleonóra (Szilágyi), 19,30 ponttal. A 8. osztályosoknál harmadik helyezett Buják Judit (Bácskertes),



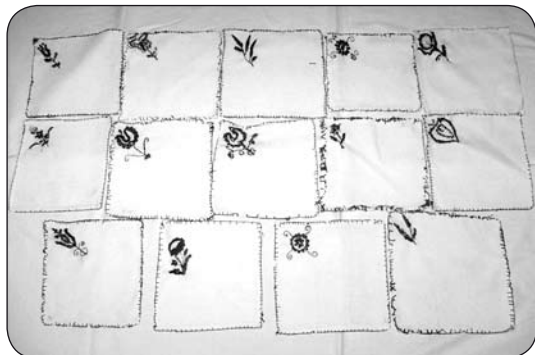
13,30 ponttal; második Guzsvány Szilvia (Bácskertes), 15,30 ponttal; az első pedig Dér Krisztina (Szilágyi), 18,30 ponttal.

A következő körzeti verseny 2014. április 5-én szintén Bácskerteszen lesz, ahová várjuk

a zombori, gombosi és a kúlai község továbbjutóit is! Sok szerencsét!

**Csíkos Enikő, 5. osztály,
József Attila iskola, Bácskertes**

Nőnap az iskolában



Nőnap alkalmából fogalmazást írtunk az anyukánkról. Hímzett terítőt és dobozt készítettünk, majd osztályfőnöki órán átadtuk az anyukáknak. Nagyon megörültek az ajándéknak – írják a szabadkai Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola 2. c osztályának tanulói. Ízelítőül fényképeket és fogalmazásokat is küldtek. Íme Takács Flóra és Perlaki Réka fogalmazása:

Anyukám neve Takács Izabella. Anyunak hívom, ő babinak szólít. Negyvenhárom éves. Magas, sovány. Szőke színű, göndör a haja, és hosszú.

Jószívű, kedves, mosolygós, türelmes, figyelmes, megértő. Foglalkozása tanárnő. Farmernadrágot hord. Kedvenc időtöltése a kertészkedés és a kutyázás. Bújócskázni szoktunk. Kedvenc étele a hal és a



magyló. „Isten nem lehet ott mindenhol, ezért teremtette az anyát.” Szeretném, hogy sokáig éljen.

Takács Flóra

Neve Perlaki Szilvia, lánykori neve Ozsvár Szilvia. Harminchét éves. A haja rövid, fekete színű. A szeme színe zöldeskék. Hobbija az olvasás, kirándulás és pihenés. Kedves velem. Magas, kövér, mert babát vár. Szereti a gyerekeket. Vidám, csupa mosoly. Szüleinek a neve Ozsvár Rudolf és Ozsvár Erzsébet. Nagyon szeretem anyut.

Perlaki Réka

Könyvajánló

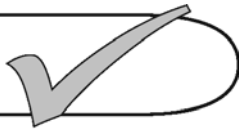
A szeleburdi család

Bálint Ágnes könyve egy egészen érdekes családról szól. Tetszik, hogy ez egy napló, amit a kis Laci vezet a saját családja életéről. A lakásban mindig zajlik valami, mert már a címben is utalást kapunk arra, hogy egy valóban szeleburdi családba botlottunk. Egyik-másik szomszédal nem a legjobb a viszonyuk, sőt nagyon is ellenszenvesen viszonyulnak egymáshoz. A kedvenc részem az, amikor elmennek nyaralni a nagymamákhoz, és még egy sor vendéget is visznek magukkal. Olyan sokan összejönnek, hogy végül Laci és Radó a malacólban alszanak.

Mindenkinek csak ajánlani tudom ezt az érdekesítő, vicces könyvet. Örülök, hogy az osztálytársaim rávettek, hogy induljak az olvasási versenyen, és ez a könyv is hozzám került.

Lajkó Csenge, 6. b, Cseh Károly iskola, Ada





Gardróbteszt lányoknak

Válaszolj a kérdésekre, add össze a pontszámaidat, és ismerd meg egy kicsivel jobban önmagadat!

1. Milyen táskát viszel magaddal, ha elindulsz otthonról?

- a) Kicsit és elegánsat, akkor is, ha ez nem elég. (3 pont)
- b) Egy épp megfelelő méretűt. (2 pont)
- c) Hatalmasat, amely illik mindenhez. (1 pont)

2. Kire vagy mire hallgatsz, amikor ruhákat vásárolsz?

- a) Csak a saját véleményem számít. (1 pont)
- b) A legfrissebb divatmagazinokra. (3 pont)
- c) A barátnőimre. (2 pont)

3. Melyik az a ruhadarab, amelyiket soha nem hagyod otthon, ha elutazol?

- a) A cipőim – hogy minden alkalomra legyen egy megfelelő pár. (3 pont)
- b) A harisnyáim. (2 pont)
- c) A rózsaszín csíkos pizsamám. (1 pont)

4. Milyen a hétköznapi öltözed?

- a) Inkább sportos, kényelmes. (2 pont)
- b) Mindig elegáns, hogy tökéletes legyen minden alkalomra. (3 pont)
- c) Azt veszem fel, ami először a kezembe akad a szekrényben. (1 pont)

5. Nyaranta szoknyát vagy nadrágot viselsz szívesebben?

- a) Kényelmes nadrágot, amely jól takar. (1 pont)
- b) Naná, hogy miniszoknyát! (3 pont)
- c) Mindkettőt. (2 pont)

Értékelés

5–8 pont: Magabiztos

A divat az a szó, amelynek egyáltalán nem ismered a jelentését. Úgy gondolod, úgy tükéletes a kinézeted, ahogy van, és még ha te lennél a világ leggazdagabb embere, akkor sem változtatnál semmin. Soha nem cserélnéd le a kedvenc régi, kopott farmert és a bőrdzsekit. Egész más dolgok vezérelnek, mint hogy azzal törődj, hogy nézel ki, és hogyan tartis lépést a divattal. Őszintén hiszed, hogy nem a ruha teszi az embert.

9–12 pont: Megfontolt

Jó ízlésed van, és pontosan tudod, milyen darabok állnak jól neked, melyekkel hangsúlyozhatod ki előnyösen az alakodat. Szeretsz öltözködni, de ugyanakkor nem a divat áll az első helyen az életedben. Ha választanod kellene egy tornacipő és egy magas sarkú között, valószínűleg inkább a kényelemre szavaznál. Odafigyelsz a jó minőségre is, de feltehetően nem költesz sokat a ruhatáradra. Közhelyes, de igaz: az a lényeg, hogy jól érezzük magunkat a ruhánkban.

13–15 pont: Törekvő

Követni a divatot, az a te életfilozófiád. Kifogástalan az ízlésed, és mindig haladsz a korrall. Bármilyen legyen a legújabb divat, a legjobb darabok biztosan a szekrényedbe kerülnek. Az utca a kifutód. Ritkán nézed meg a ruhák árát, főleg, ha divatmárkákról van szó. Akkor érzed magad igazán jól, ha mindenki felfigyel rád. Biztosan rengeteg kiegészítőt halmoztál fel, ezért nem esik nehezedre mindig stílusosan öltözködni.

Horoszkóp

Kos

Mindenki tőled várja a jó tanácsokat, te pedig kezdesz belefáradni az okostojás szerepébe. Építsd le azokat, akik fásasztanak, mert most szükség van egy kis pihenésre!

Bika

Mély gödörbe csúsztál az utóbbi napokban, ezért képtelen vagy kilábalni a pesszimizmusból. Pedig össze kell kapnod magad, mert az önsajnálattal nem jutsz messzire.

Ikrek

Valaki azon ügyködik, hogy learassa a munkád gyümölcsét. Ne engedj neki, és harcold ki, hogy te kapd az elismerést, és ne ő – érdemtelenül.

Rák

Törj ki a monotonitásból, és a megszokott rutin helyett csinálj valami spontán dolgot. Nem árt néha új színt vinni a hétköznapiakba.

Oroszlán

A haverjaid kedvence leszel, és mivel tetszik ez a szerep, rengeteg időt töltesz a társaságukban. Egy pillanatig sem unatkozol majd a héten.

Szűz

Komoly ütést mérhet valaki az egódra, de az összezuhanás helyett inkább mérlegelj: érdekelt egyáltalán az illető véleménye? Nem? Akkor lapozz.

Mérleg

Nem unatkozol a héten. Félreértésekre kerülhet sor a pároddal vagy kiszemeltteddel. Tisztázd le gyorsan, mielőtt nagyobb baj lesz belőle.

Skorpió

Olyan emberekkel ismerkedhetsz meg, akik segíthetnek neked a terveid megvalósításában. Csak vigyázz, nehogy félreismerd őket, és átverjenek.

Nyilas

Légy nyitott az újító, mély gondolatokra! Könnyen megeshet, hogy egy komoly beszélgetés teljesen megváltoztatja a véleményed egy fontos kérdésben.

Bak

Minden esélyed megvan arra, hogy régóta dédelgetett terveidet végre megvalósítsd. Csak légy türelmes magaddal: ne várj sikert egyik napról a másikra!

Vízöntő

Nyisd ki végre a szemed! Folyamatosan olyan lehetőségek mellett sétálsz el, amelyeket bűn kihagyni. Vegyél erőt magadon, és cselekedj!

Halak

Ha valami bajod van, mondd el a másíknak, és ne a háta mögött furkálódj. Légy őszinte és egyenes, többre méssz vele, mint a cselszövésseel.



„Kedves Bizalmas sorok!

Segíts! Van egy lány, aki szörnyen fászsztó! Hozzám ragadt, mint egy ragtapasz, és untat. A barátnőim már elkezdtek haragudni rám, mert állandóan ezzel a lánnyal vagyok. Hogyan mondjam meg neki, hogy kopjon le? Biztos nehéz lesz, mert nem szeretnék vele durva lenni, nem szeretném megbántani. Segíts!

Cukipofa”

Válasz:

Kedves Cukipofa!

Mielőtt elkezdted a „levakarási” hadműveletet, jó lenne, ha elgondolkodnál azon, hogy ez a lány, valóban annyira nehéz, rátelepedős, untató, mint ahogyan azt leírtad a leveledben, vagy a barátnők véleményét is „beépítetted” a saját véleményedbe, attól féltve, hogy elveszíted őket?! Valami miatt eddig jól érezted magad a társaságában, különben már a viselkedésed alapján megéreztet volna, hogy unalmas a számodra. Ha az önértékelésed után arra a következtetésre jutsz, hogy a lánnyal való barátság neked semmi jót nem hozott, nem vagy vele szívesen, és valóban unalmas a társaságában, egy őszinte beszélgetés keretében megmagyarázhatod neki, hányadán is állsz vele. Egy biztos, az elutasításod mindenképpen megbántja, ezt nem lehet elkerülni. Minden szakítás, így egy baráti viszony megszakítása is megbántódással, fájdalommal, veszteségérzéssel jár. De ez az élet része, nem tudunk tőle megmenekülni. Meg kell tanulnunk, hogyan tudjuk túltenni magunkat a kellemetlen dolgokon, feldolgozni a bennünket ért fájdalmas veszteségeket. Ha mégis úgy döntesz, hogy továbbra is barátokozol vele, kérd meg a többi barátnődet, hogy ne legyenek kizárólagosak, mert velük is szeretnél barátokozni. Az életben nemegyszer párhuzamosan barátokozunk különböző emberekkel, és nem kell feltétlenül a két vagy több társaság tagjainak együtt lenniük, ha nem érzik magukat jól egymás társaságában. Különben is, a serdülőkori változások a társas kapcsolatokat is megváltoztatják, idővel szükségünk van új ismeretségekre, új barátokra, de közben ápolni kell a régi kapcsolatokat, barátságokat is.

„Kedves Bizalmas sorok!

Én egy 13 éves lány vagyok, és szerelmes a nálam két évvel idősebb házibarátunkba, aki középiskolába jár. Nagyon helyes, kedves srác, régóta ismerem, és általában jó fej velem. Ha valahol találkozunk, többnyire rám sem néz, de amikor kettesben vagyunk, normálisan beszélgetünk, viccelődünk, nevetünk. Úgy tűnt, hogy szerelmes belém, de az egyik barátnőm azt mondta, hogy már jár egy csajjal az osztályából. Nekem erről semmit sem mondott. A Facebookon nem jelölte be, hogy »kapcsolatban van«, és most nem tudom, kinek is higgyek. Állandóan csak rá gondolok, és várom, hogy mikor jönnek össze a szüleink egy rostélyosra, hogy újra együtt lehessen vele. Az osztályzataim leromlottak, és félek, hogy a szüleim meg fognak haragudni rám. Attól is félek, hogy ha megtudja, hogy szeretem, vége szakad a közöttünk lévő barátságnak is. SEGÍTS!!!!

Zöld tavasz”

Válasz:

Kedves Szerelmes!

Azt hiszem, nem hiába aggódsz azon, hogy ha megvallod neki az érzéseidet, a köztetek lévő barátság sem lehet többé a régi. Ha mered vállalni a kockázatot, akkor bátran vágjál bele a vallomástételbe,

mert ebben az esetben mindenféleképpen jól jársz! Ha te is tetszel neki, akkor azért. Ha meg azt mondja, hogy szóba sem jöhetsz, mert olyan vagy neki, mint a testvére, akkor legalább tisztáztad a dolgot, és tudod magadat mihez tartani. Persze az egészben benne van az is, hogy megváltozik a viszonyotok. Ami a tanulásodat illeti, nagyon sok minden tőled függ. 1. Akarnod kell a tanulást, és a jegyek javítását. Hozd meg magadban a döntést, tégy fogadalmat. 2. Egy papírlapon sorold fel mindazokat a dolgokat, amelyek hátráltatnak, gátolják, megnehezítik azt, hogy a tanulásra összpontosíts. Egy másik oszlopban minden nehézség mellé írd oda azokat a tényezőket, erőket, segítőket, amelyek/akik segíthetnek, hogy leküzdöd az előtted álló nehézséget. Ha kell, a lista elkészítésében segíthet az iskola pedagógusa, pszichológusa is, de felkérheted a barátnődet, hogy segítsen listázni mind a hátráltató, mind a segítő erőket. Hogy ne merülj bele az önsajnáltságba és álmodozásba, fontos, hogy mindennap, rendszeresen mozogj. Ha módod van rá, iratkozz be klasszikus vagy latin táncra, esetleg népi táncra, de az ugrókötelezés is nagyon jó mozgásforma. Mindemellett fontos, hogy megtervezd az idődet. Hogy pontosan tudjad, mikor mi a dolgod. Mikor vagy iskolában, nyelvórán, korrepetáláson, tornán; mikor és mennyit töltesz tanulással; mikor van szabadidőd; mikor lazítasz, barátokozol, fekszel le és kelsz fel. Ha elkészítetted a napi és a heti órarendedet, már nem is marad más hátra, minthogy következetesen betartsd azt, amit előírtál magadnak. Biztos vagyok benne, a családod mindent megtesz, hogy segítsen neked a terved betartásában. Ne feledd! Akarnod kell a változást!



„Kedves Bizi!

A téli szünidőben a koripályán megismerkedtem egy fiúval, aki nagyon megtetszett. Egy évvel idősebb nálam (8. osztályos). Az osztálytársaim mindenkinek szétkürtölték, hogy tetszik nekem, és amikor összetalálkoznak velem a suliban, állandóan piszkálják. Most már tudja a fiú is, hogy tetszik. Én pedig nagyon szeretném tudni, hogy én tetszem-e neki. Nem tudom, hogyan szólítsam meg, mit mondjak neki. Cikis az osztálytársaim miatt, akik nagyon unalmasak és idegesítőek tudnak lenni. Félek, hogy a cikizés miatt el fog kerülni a srác. Kérlek segíts, hogyan tudjam meg, hogy tetszem-e neki?

Tél-Tavaszi-Nyár”

Válasz:

Kedves Tanácstalan!

Azt hiszem, semmiképpen sincs veszítenivalód, mert ha kitudódik a dolog, az osztálytársaid cikizését te sem kerülheted el. Ezért tedd meg az első lépést, és amikor találkoztok, mosolyogj rá és köszönj neki. Ha visszamosolyog és visszaköszön, nyert ügyed van. Ha elkerüli a tekinteted, ne add fel a jó modort, máskor is illedelmesen köszönj neki. Ha nincs bátorságod a nyílt közeledéshez, keresd meg Facebookon, és küldjél neki felkérést. Lehet, hogy a virtuális világban könnyebben megnyílik. Ha ez sem jön be, ne búsulj sokáig, nagy az Isten virágoskertje, sok fiú „nyílik” benne. Biztos, hogy egy-kettőre egy másik fiú fogja megdobogtatni a szívedet, bicajozás, korizás közben.



Menő vagy ciki?

Valljuk be őszintén, a tiniket nagyon foglalkoztatja ez a téma. Vajon elég menőnek találják-e az új frizurákat, vajon nem ciki-e ez a bőrkabát? Tényleg ilyen fontos kérdés ez? Hogy elég jól nézel-e ki ahhoz, hogy emberek közé menj vagy, hogy éppen úgy áll-e a hajad, ahogy azt te szeretnéd. Igazából két nagyobb csoportra lehet osztani ilyen szempontból a tiniket: vannak, akiket ez a téma egyáltalán nem foglalkoztat, és vannak azok, akiket nagyon is. Azok a „kiközösítettek”, akiket mindez nem hoz lázba, általában távol a hangos bandáktól, magányosan ücsörögve elmélkednek a kvantumfizikáról. Nem érdeklí őket, hogy zsíros a hajuk, vagy hogy sáros a melegítőjük, őket sokkal inkább a matematika szépsége foglalkoztatja, mintsem a szomszéd lányé.

Ahány ember, annyi féle – szól a mondás, és ez ebben az esetben sincs másként.

Vannak, akik kínosan ügyelnek rá, hogy ne lássák őket a többiek gyengének, elesettnek vagy ápolatlannak. De vannak olyanok is, akik ezt nap, mint nap kimutatják, újabb hódolókat szerezve maguknak. Az, hogy jól néz-e ki, a legtöbb ember számára valóban dilemmát okoz. Szeretne tetszeni és persze versenyezni is a vele azonos neműekkel. Talán ez a természet törvénye. Azonban a megfelelési kényszer egyes esetekben már hatalmas méreteket ölt.

Az arany középút

Mindenképpen fontos, hogy odafigyeljünk magunkra, vagy hogy legyenek alapvető higiéniai igényeink. Azonban ezeket túlzásba vinni sem szabad. Marad tehát az arany középút. Meg kell tanulnunk reálisan értékelni magunkat kívülről-belülről egyaránt. Fontos, hogy elfogadjuk a megváltoztat-



hatatlant. Azt, hogy 40-es a lábunk és nem lehet rá majd magassarkút kapni, vagy éppen azt, hogy 160 centisen valószínűleg nem leszel képes zsákolni.

Azt, hogy mi a ciki és mi nem, csakis te döntöd el, és nem az újságok vagy az aktuális divat. Pont az a jó az emberekből, hogy mindenkinek más tetszik, máshogy néz ki. Ettől vagyunk olyan érdekesek, izgalmasak. Találd meg a saját utad, alakítsd ki önmagad, valósítsd meg az álmaidat, és ne akard sorozatgyártott, tökéletes kinézetű Barbie lenni.

Spórolj a samponnal!



Te mennyi sampont használj havonta? Belegondoltál már, hogy hány meg hány flakont hajítasz a kukába? A következő egyszerű, de mégis hatásos tippel csökkentheted a samponhasználatodat, és könnyíthetsz a környezet terhein, valamint kevesebb káros anyagot juttathatsz a szervezetedbe!

Felejtsd el a mindennapos hajmosást

A mindennapos mosás hajgyilkosságnak is minősíthető. Nemcsak roncsolja a haj szerkezetét, de felborítja az öntisztító folyamatot, így a hajad egyre zsírosabb lesz. Szokj le a naponkénti hajmosásról! Heti két alkalommal bőven elég megmosni a loboncod.

A kevesebb néha több!

Nem kell a fél tubust a kezre nyomni. Elég egy diónyi sampon egy hajmosáshoz. Hidd el, a hajad meg fogja hálálni!

Újratöltve

Amikor a flakon félig üres, engedd fel vízzel. Ugyanúgy tisztít és nagyobb mennyiséget sem kell belőle használnod. Ha nem tetszik a felvizezett sampon ötlete, akkor ügyelj arra, hogy a flakon tartalmát maximálisan elhasználd. Amikor már üresnek érzed, fordítsd meg, sokszor kidobjuk a sampont, miközben még 2-3 hajmosásra elegendő szer van benne.

Természetesen, házilag!

Íme egy extra tipp a kísérletező kedvűeknek. A szódabikarbóna egyszerűen mindenre jó! Tudtad, hogy remek sampon is lehet belőle? Előnye, hogy nem tartalmaz vegyi anyagokat, így kíméli a környezetet és a hajadat is. Ráadásul kutatások bizonyították, hogy segítheti is a haj regenerálódását és erősítését.

Keverj össze egy kis szódabikarbónát annyi vízzel, hogy egy krémes masszát kapj, masszírozd bele a hajadba, majd öblítsd le. Ha be tudsz szerezni almaecetet, érdemes kipróbálnod a méregdrága balzsamok helyett, kiválóan tisztít, és eltávolítja a szódabikarbóna-sampon maradványait is.

Ezért jó biciklizni

Még kisgyerekként megtanultál biciklizni, de lehet, hogy néhány év után abba is hagytad. Talán meg kéne fontolnod, hogy leporold a régi biciklidet. Ha nem vagy meggyőződve, itt van néhány jó érv.

– Sokkal gyorsabban eljutsz bárhová, mint ha gyalog mennél.

– A biciklizés bizonyítottan stresszcsökkentő. Ha stresszes vagy az iskola, a barátok vagy a családod miatt, csak pattanj fel a biciklire, és kitisztal az elméd.

– A bicikli jobb, mint a busz. Nem kell várnod egy biciklimegállóban azért, hogy érted jöjjön a biciklid, és elvigyen az iskolába.

– Biciklizés közben óránként 500 kalóriát égetsz el. Ha mindennap biciklizel egy órát, körülbelül egy kilótól szabadulhatsz meg egy hét alatt.

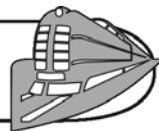
– A bicikli sokkal jobb a Föld számára, mint az autók.

– Elmenni biciklizni a barátoddal vagy a barátnóddal, egyenlő egy tökéletes randival.

– Tagja lehetsz egy exkluzív biciklis csoportnak. Minden országban rengeteg ilyen létezik már.

– Egy hosszú biciklizés után nagyon jól érzed magad. A biciklizés felszabadítja az endorfinokat.

– Ha elég jó vagy benne, érmet kaphatsz.



Múlt heti egri kirándulásunk után kissé keletebbre, Debrecenbe látogatunk el. Ez a város is fontos irodalmi helyszín. Először is Móricz Zsigmond Légy jó mindhaláligja jut eszünkbe. Móricz által megismerhetjük a református gimnáziumot, a kollégiumot, ahol Nyilas Misi lakik, sőt mindazokat a helyszíneket, ahol megfordul: könyvesbolt, park, Pósalaky úr otthona, Doroghyék lakása, Orczyék háza, Török János és családjának lakása, Vasútállomás, Postahivatal.

És ha már itt tartunk: Debrecen és az irodalom, akkor két dolog tűnik fel: aki vitte valamire, az nem maradt a városban, és az, hogy a fontosabb emlékhelyeket, épületeket lebontották. Ez azonban ne szegje kedvünket, látnivaló így is akad, és ha már az eredeti épületeket nem láthatjuk, emléktábláról vagy szoborról majd minden esetben gondoskodtak.

Kezdjük sétánkat a Nagyalomásnál, és szembesüljünk a második szabállyal. Petőfi Sándor itt töltötte nevezetes telét 1843 decemberétől 1844 márciusáig (később itt született a fia). A ház helyén most a pályaudvar áll. A költőről elnevezett tér jó pár méterrel arrébb található, Petőfi szobrával, mely a főutca legkevésbé szép része felé néz. Először azonban a Nagyalomás melletti posta irányába indulunk, megcsodáljuk az üzemen kívüli régi sárga villamost, és megtekintjük a Déli sor 4. szám alatti, kivételesen eredeti épületet, amelyben a tábla tanúsága szerint Tóth Árpád tanult elemista korában.

A környék nem túl szívderítő, de használhatjuk az egyes villamost (a város egyetlen villamosjárata, bár hajdanán hét volt), melynek útvonalán található a legtöbb helyszín. Szálljunk le a Szent Anna utcánál, és döntsünk, balra vagy jobbra megyünk-e; a Szent Anna utca 22. szám alatt élt gyerekkorában Szabó Magda; az eredeti építményt már lebontották. A másik irányból nyílik a Miklósi utca: a 12. számú házba költözött Móricz Zsigmond harmadikos gimnazista korában, hogy hagyják végre nyugodtan olvasni, ne ellenőrizték folyton, tanul-e. Ugyanezen utca 9. számú épületében lakott Jókai Mór 1849 első felében (akkortájt

Debrecenbe kéne menni

Irodalmi barangolás a nagy múltú nagyfaluban



A református gimnáziumot és kollégiumot 1538-ban alapították

a kormány is itt volt, ideiglenesen Debrecen tette meg az ország fővárosává).

Szálljunk fel ismét a villamosra, és mielőtt megállnánk a Nagytemplomnál, vessünk egy pillantást a nem sokkal előtte található Belgian Beer Caféra. Ezt pár éve még Krúdy Sörözőnek hívták, talán azért, mert az író, amikor a Debreceni Ellenőrnek írt cikkeket (tizenévesen), itt kezdett belekóstolni az éjszakázós, bohém életmódba. Hogy pontosan mely kocsmákban, arról nem szólnak emléktáblák. Az Arany Bika Szálló 2. emeletének 218-as szobáját kérte mindig Móricz, ha itt töltött pár hónapot, például regényírás céljából (*Pillangó, Rózsza Sándor összevonja a szemöldökét*).

A legfontosabb helyszín a templom mögött található, ez pedig a református kollégium. Itt tanult Szenczi Molnár Albert, Fazekas Mihály, Csokonai Vitéz Mihály, Kölcsey Ferenc, Arany János; Móricz Zsigmond, aki a Légy jó mindhalálig című regényében eleveníti fel emlékeit; valamint Szabó Lőrinc és Sarkadi Imre. Csokonai tanított is itt, amíg el nem bocsátották, Arany pedig, mint tudjuk,

lelépett egy színitársulattal; ma már nem számít mindez, hiszen mindkét lírikus portréja ékesíti az épületet. A Kollégium és Gimnázium ma is működik, a könyvtár a turisták által is látogatható, érdemes megnézni, mert nagyon szép.

Ajánlott bekanyarodni a Tóth Árpád utcába, ahol maximum a genius loci boldogíthat minket, mert ez annak a Késes utcának a helye, ahol a 32. szám alatt Tóth Árpád, a 3. számú házban pedig Szabó Lőrinc élt gyerekkorában. A Darabos utcát a Kölcsey Központ közelében találjuk; e tájékon állt a ház, ahol Kölcsey lakott kisdíakként. A Darabos utca 19. szám helyén állt az a kis nádfedeles ház, ahol Csokonai lakott, a 33. szám alatti épületben pedig Ady Endre, amikor jogot hallgatott, majd újságíróként dolgozott a városban. Ez utóbbi házat 1998-ban bontották le, hogy elférjen a bevásárlóközpont. Ha maradt erőnk, a színház mellől induló buszok bármelyikével elzotyoghatunk a Segner térre, ahonnan rövid séta után eljutunk a Dorottya utcába, Csokonai síremlékéhez.



A Nagytemplom


















Csokonai nevét viseli a debreceni színház

Keresztrejtvény





Magyar költő (1905–1937) neve és Születésnapomra című versének egy sora található a rejtvényben.

Vízszintes sorok: 1. A költő neve és versének első része, 10. Zűr-zavar, 11. Női név, 12. Ki nem állhat, 14. Ugyan! 15. Képesesség és tudás vizsgálatát végzi, 18. Iluci, 19. Tüzér betűi (ék. f.), 20. Miért egynemű betűi, 22. Európai nemzet, 23. Időmérő része, 25. Német előjáró, 26. Tojás, németül, 28. A lyuk kezdete, 29. Gyermekköszönés, 31. Légmozgás, 34. Női név, 37. 1100 római számmal.

Függőleges sorok: 2. Csecsemősírás, 3. A panaszt kifejező szó, 4. Sára Sándor, 5. Ez alkalommal, 6. Női név, 7. Edény, 8. Törökország, 9. Olaszország, 10. A vízszintes egy befejező része, 13. A második személy, 16. Az erbium vegyjele, 17. Zűr-zavar, 21. Alig, 24. Mely betűi keverve, 26. Aromája, 30. Hamis, 32. Ilyen lap is van, 33. Hangtalan élet, 35. Fordított év, 36. 999 római számmal.

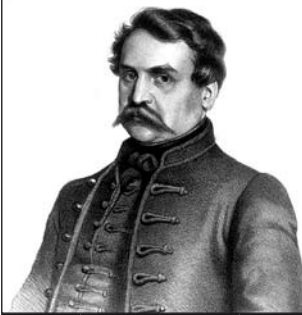




| | | | | | | | | | | | |
|----|---|---|---|---|---|---|---|---|---|--|--|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | | 6 | 7 | 8 | 9 | | |
| 10 | | | | |  | 11 | | | | | |
| |  | |  | 12 | 13 | | |  | 14 | | |
| 15 | 16 | | 17 | | | |  | 18 | | | |
| 19 | | | | |  | 20 | 21 |  | 22 | | |
| |  | 23 | | | 24 | | |  | 25 | | |
| 26 | 27 |  |  | 28 | |  | 29 | 30 |  | | |
| 31 | | 32 | 33 |  | 34 | 35 | | | 36 | | |
| | | | | | | | |  | 37 | | |

Betűrejtvények

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|--|---|---|
| 1 |  | 2 |  | 3 |  | 4 |  |
|---|---|---|---|---|--|---|---|

Skandináv rejtvény (10.)

Rejtvényünkben Thália ünnepének és a nemzet bölcsének nevét rejtettük el. Ezt kell megfejtenetek, és beküldenetek a Jó Pajtás címére

| | | | | | | | |
|---|-------------------|---|------------------------------------|---|---------------------------------------|-----------------------------------|---|
|  | KINLÓDIK | VÉN BETŰI A SZÓBAN- FORGÓ EGYÉN | ILLETLEN MEGSZÓ- LÍTÁS | SZÍN MŰ KERESZTŰL | IDÉNY OLASZ- ORSZÁG | NÉMET FOLYÓ 49 | BELE- EGYEZIK |
| | KÉN | | | | | | |
| ELHIBÁZZA | | | | | TIRANA LAKÓJA HITEGET (LL=L) | | |
| NÉMETH LÁSZLÓ | |  | DIAGONÁLIS | VÍZPARTI NÖVÉNY | | KALAP KÖZEPE EJFÉL ELŐTT | |
| ANIKÓ | | | | | | | |
| 500 RÖVID ESEMÉNY | LÓRÁN LENKE | RÓMAI KÖSZÖNÉS EME | DEHOGY! | HANGTALAN JOLI HŐSÉG | 1000 | LÁP SZÉLEI | |
| | | | | | 2 | | |
| HAMIS FESZÍTŐ ESZKÖZ | | KORAI EURÓPAI NEMZET | A SZÍNÉSZET ISTENNŐJE ERBIUM | | | FÉLIKSZI! | NÉMET NÉVELŐ |
| | | | | | | | |
| | EGY EGER ELEJE | EME | NORD | VÉS SZÉN | BÉKA EGYNEMŰI IRNI KEZD | DÍSZES NÉVELŐ | |
| | | | | | | | |
|  | | | |  | ÜGYIRATOT SORSZÁMOZ | | RÁDIUSZ |
| | | | | | | |  |

Szó-ta-gol-va

| | | | | |
|---|---|---|----|---|
| 1 | 2 | 3 | | 4 |
| 5 | | | | |
| | | 6 | | |
| 7 | 8 | | | |
| 9 | | | 10 | |

Vízszintes sorok: 1. Spanyol tartomány, 5. Vaskalapos, 6. Itt töltik a szünetet a tanárok, 7. Zöld szerbül, 9. Megkülönböztetésre szolgáló személyi jele, 10. Edző.

Függőleges sorok: 1. Vonásokból álló zenemű, 2. Montenegrói folyó, 3. Hazudni, 4. Kézi fúró, 8. Nedve.

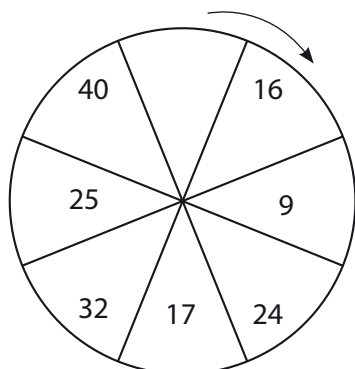
A meghatározásokra adott válaszokat szótagolva írd be.

Ölelkező szavak

| | | | |
|---|--------------------------|---|------------------------|
| 1 | SZITA ----- FÉK | 2 | BARÁT ----- VÉR |
| 3 | VIZES ----- SZEZON | 4 | TEREM ----- SZEM |

Keress olyan szót, amely mind a felső, mind az alsó szóval egy-egy összetett szót alkot.

Körszámtan



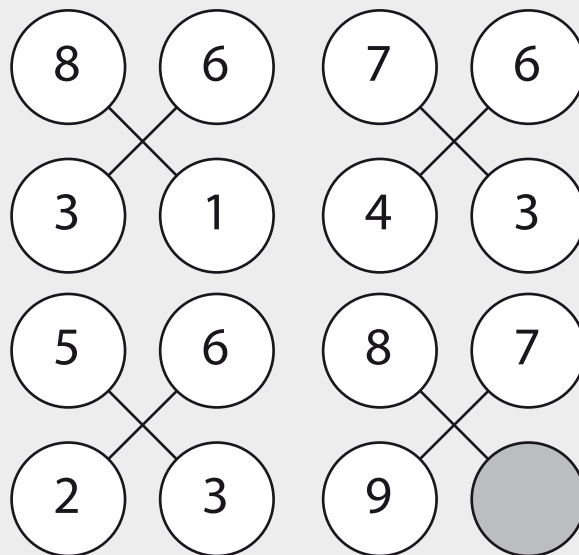
A számok egy bizonyos logika szerint követik egymást. Ha erre rájössz, már be is írhatod a keresett számot az üres körcikkbe.

TARKA OLDAL



Kicsi sarok

Gondolkozz logikusan



Milyen szám kerül a kiemelt körbe?

Keressd a neveket!

- LÁSZ + (PARIPA) = LÁSZLÓ
- P + (VILÁGŪR) =
- OT + (ÁLLÓVÍZ) =
- TAM + (KERTBEN DOLGOZIK) =

Nézd meg az első sort, s a többi is ilyen módszerrel fejtsd meg.

A 9. szám megfejtései

Keresztrejtvény

– Közben nem is igaz, mert minden ülés fapados.

Betűrejtvények

1. Párizs, 2. London, 3. Athén, 4. Tirana

Fokról fokra

ö, öl, lök, kiöl, ötlök, kiötöl, öltözik, költözik, kiöltözik

Szóbetoldó

LAK

Körszámtan

47 – az előző számhoz hol hozzáadunk 17-et, hol kivonunk belőle 9-et.

Se eleje, se vége

hóvirág, ibolya

Játék a betűkkel

1. Torontálvásárhely, 2. Törökkanizsa

A 8. skandináv rejtvény helyes megfejtése

MELEGÍTJÜK A SZÉKET

Könyvjutalmat kap

Turai Adéla, Óbecse

Hogyan hat az úszás a szervezetre? – Az úszás az egyetlen sportág, amely légzésszabályozásra kényszerít. A ritmusos tempózás, a vízbe merülés, majd kiemelkedés és légvétel váltakozása révén a légzőszerv igen nagy tréningnek van kitéve. De nemcsak a légzőrendszer lendül működésbe, hanem szinte az összes izom is. Ellentétben a kerékpározással, az úszás során a felső és alsó testfelre egyforma munka hárul.

A kocogás és a futás – Napjainkban a futás, illetve a kocogás népszerűsége mind nagyobb. Nem véletlenül: szinte semmi felszerelést nem igényel, csak egy jó futócipőt. Bárhol (városban, faluban, tengerparton, foci pályán stb.) végezhető, hiszen majdnem mindenhol található olyan területet, ahol egy kicsit átmozgathatjuk magunkat egy fél-egyórás kocogással, futással. Nincs életkorhoz kötve, és nagyon sokféle edzettségi szinten is élvezetes lehet.

Pilates (ejtsd: pilátesz) – fitneszmódszer a mélyrétegű törzsizmok erősítésére és nyújtására koncentráló, a testet tetőtől talpig megdolgoztató mozgásrendszer. Olyan edzésfajta, amely nem kimerítő, hanem könnyű, mondhatni öröm végezni, mert jólesően felfrissít. Az erőközpontosítás következtében, az állandóan aktív testtartás által rengeteg izom kapcsolódik be a munkába. Miért fontos, hogy erősek és ruganyosak legyenek a mélyizmunk? Mert így képesek minden oldalról megtámasztani és ezáltal tehermentesíteni a gerincoszlopot. Így jobb lesz a testtartásunk, megszabadulhatunk a hátfájástól, aminek egyik leggyakoribb kiváltó oka a legyengült tartóizomzat. A Pilates-gyakorlatok segítségével megszűnnek a beidegződött rossz mozgások is. Az interneten számos gyakorlatot, útbaigazítást lehet találni a Pilates-mozgásra. (http://www.informed.hu/termeszetyogyasz_modszerek/class/mozgas/?article_id=50900)

Mozogjunk? Mozogjunk!



Célszerű-e izomlással tovább edzeni?

– Több vizsgálatban kimutatták, hogy a megfelelően, lassan megkezdett, kiegyensúlyozott nyújtó tornagyakorlatok, úszás mindenképpen ajánlható. A panaszok megszüntetésére ezenkívül olyan módszerek állnak rendelkezésre, melyek az izomzat vérkeringésének fokozásán alapulva elősegítik a regenerációt. Váltott hi-

deg-meleg vizes fürdő vagy borogatás, szaunázás, masszázs, gyulladáscsökkentő hatású kenőcsök, illetve gyógyszerek. Egyes élelmiszerekről is azt állítják, hogy jótékony hatásúak, a bennük megtalálható gyulladáscsökkentő, antioxidáns vegyületek révén. Ilyen például a meggylé, az almalé, az almaecet, és a különböző ásványi anyagokat tartalmazó pezsgőtabletták.

A Pilates-módszer nevét megalkotója, Joseph Hubertus Pilates után kapta, aki Németországban, Düsseldorf mellett született 1883-ban. Születése óta angolkórban, asztmában és ízületi fájdalmakban szenvedett. Ennek hatására életét kicsi korában a sportolásnak és az egészséges test kialakításának szentelte: gimnasztikázott, testépített, jógázott, s ennek eredményeképpen kiválóan felépített testűvé vált, már 14 évesen anatómiai rajzokhoz állt modell.

Tudod-e, mi a palindrom?

Ha még nem, íme néhány példa, és magadtól is rájössz, miben rejlik a titok!

Öreged ír télen, e lét rideg erő.
Edit ebe szerez sebet ide.
Ó, nézem, ő dalol, a Döme, Zénó?
De perece reped.
Ali, lent e helynél a lény lehetne lila.
S ő hű, de dühös.
Rémes tóga bagót sem ér.
Nálatok az az akó talán?
Zénó, rád a madár, ő, néz.
Üresek, amin lélekkel élni ma keserű.
Tibor, adod a Robit?
Tánya, kérek kerek kerékanyát!
Tán ötet kithetetik tetőn át?
Sok sokkos kos.
Sokáig él Légi Ákos.

Kis birkózók sikere



Zombor volt a házigazdája a Szerbiai Birkózókupa újabb fordulójának. A kishegyesi Ady Endre kísérleti iskola két tanulója, akik a szabadkai Spartak színeiben versenyeztek, éremmel tért haza. Az 5. és 6. osztályosok korosztályában, kötöttfogásban **Adem Kukači** második, **Dániel Richárd** pedig harmadik helyezett lett. Csapatversenyben harmadik helyezést érték el: Dejan Kovačević, Leontin Kukači, Adem Kukači és Dániel Richárd. Az edzőjük Halász Zoltán.



Néhány módszer a pólóid újrahasznosítására

Mindenkinek sok póló lapul a szekrényében, és ezek közül sokat régóta nem is használunk. Ha már nem férsz el, és esedékes egy tavaszi nagytakarítás, ne dobd ki a felesleges ruhadarabjaidat. A következő tippek segítségével alakítsd át őket praktikus tárgyakká!

Párnácska



A pólót vágd fel négyzetekre, majd két darabot varrj össze a négy szélénél. Az utolsó oldalt hagyd meg, így tudsz beletölteni illatos potpourrit vagy vattát (csepegtess rá illóolaját). Ezek remek lakásdíszek vagy ajándékok lehetnek.

Díszszalvéta

Vágj ki szalvéta nagyságú darabokat, majd kettőt vagy hármat varrj össze. Egy vastagabb fonalból csinálhatsz neki szép szegélyt, de akár a hobbiboltban kapható textilfilccel (arany, ezüst) is rajzolhatsz rá.

Bevásárlótáska



Nemcsak környezetbarát, hanem egyedi is! Készíts bevásárlótáskát, remek ajándék lehet anyukádnak vagy a nagyidnak. Ne ijedj meg, nagyon egyszerű.

Vágd le az ujjakat. Vágd ki, kerekítsd le a nyaknál lévő részt, majd varrd be az alját, illetve a tetejét.

Fonal



Az egész pólót vágd fel egyetlen hosszú cérnaszállá. Ezt tekerd, csavard, ahogy jól esik, akár több pólót is „összekeverhetsz”.

Pénztárca vagy kis szütyő

Ez is rendkívül kreatív ajándék lehet bárki számára. Vágj ki a pólód elejéből és hátából is egy-egy kör alakú anyagdarabot, szépen varrd bele azt a részt, ahová majd az a cérna vagy anyagdarab megy, amivel össze tudod húzni a szütyőt. Használj különböző fonalakat, illetve kereshetsz színes szalagokat az összehúzóhoz.

Nyaklánc vagy karkötő



Ha van kisebb testvéred, és le akard foglalni, ez remek móka lehet. Készítsetek karkötőket és nyakláncokat a régi pólókból. A póló aljából vágjatok le tetszőleges vastagságú csíkokat, majd tekerjétek őket össze, vagy fűzzetek rájuk gyöngyöket.

Ha maradtak ki pólók, akkor ajánld fel őket valamelyik szeretetszolgálatnak vagy helyi segélyszervezetnek. Biztosan vannak olyan gyerekek, fiatalok, akik nagyon fognak örülni a megunt pólóidnak.

Kivis édességek

A kiviből sokféle édességet készíthetünk. A legegyszerűbb, ha gyümölcslátába tesszük, vagy joghurttal és mézzel összeturmixolva fogyasztjuk. A következő egészséges édességek elkészítése ezeknél csupán egy fokkal nehezebb.

Kivismoothie

Hozzávalók: 2 kivi, 1 pohár tej, vaníliafagyi tetszés szerinti mennyiségben.

Elkészítés: A hozzávalókat tedd egyszerre turmixgépbe, és pürésítsd.

Kivisorbet

Hozzávalók: 30 dkg cukor, 3 dl víz, 8 kivi, 6 cl citromlé.

Elkészítés: Keverd el a cukrot a vízben, és forrald fel. Főzd 5 percig, majd húzd le a tűzről, és hagyd kihűlni. Keresztben vágd félbe a kiviket, és kanalazd ki a gyümölcshúst a héjából, de közben egy vékony réteget hagyj benne. Rakd bele a gyümölcs-

húst a turmixgépbe, és pürésítsd. Add hozzá a cukros vizet és a citromlevet. Töltsd az egészet egy fagyálló lapos edénybe, és tedd be a mélyhűtőbe körülbelül egy óra hosszára, amíg megfagy. Ezután vedd ki, majd tedd át egy másik edénybe, és addig kevergesd, amíg laza állagúvá válik. Öntsd vissza a lapos edénybe, és két órára rakd vissza a mélyhűtőbe. Kiviszeletekkel, banánnal tálald.



A kivi

„Szörmekabátba öltözött smaragd”, így nevezik Kínában a kivit, Európában pedig származása és savanykás íze miatt sokáig kínai egresként emlegették. Ma a legtöbb kivi Új-Zélandon termesztik, és itt él a kivi madár is, amelyről a nevéet kapta.

Érdekességek és tippek

Egy szem kiviben kétszer annyi C-vitamin van, mint amennyi egy felnőtt számára egy napra elég. Magas káliumtartalma miatt enyhíti a krónikus fáradtságot, a depressziót, a magas vérnyomást és az emésztési zavarokat. Erősíti az immunrendszert, enyhe hashajtó.



Kalóriaértéke nagyon alacsony: egy kivi csupán 30 kalóriát tartalmaz. Mégis laktató, aminek bőséges tápanyagtartalma az oka.

Akinek a bőre érzékeny a szőrös hétéjára, csak ujjhegygel fogja meg, és a hámozásnál is legyen óvatos, végül pedig alaposan mossa meg a gyümölcsöt.

Hűtőben hetekig eláll. Fagyasztóba ne tegyük, mert meglágyul.

Batman

Két férfi iszik az Eiffel-torony tetején levő bárban. Már meglehetősen mennyiségű italt elfogyasztottak, amikor azt mondja az egyik:

– Te, repülünk már egyet itt a torony körül!

– Bolond vagy, komám, hiszen lezuhanunk!

– Dehogy! – mondja neki az első, azzal nekirugaszkodik, és pazar ívben körülrepüli a tornyot, majd lehuppan az ivóban. – Mondom én, hogy megy ez!

Erre a másik is nekirugaszkodik, de azonnal lezuhan és szörnyethal. Mire a pincér:

– De piszok vagy, Batman, amikor iszol!

Jó üzlet

Hosszú idő után találkozik két barát.

– Miből élsz? – kérdezi az egyik.

– Két postagalambot árulok.

– Ezt hogy érted?

– Úgy, hogy amelyiket reggel eladom, az estére hazarepül!

Baleset után

Magához tér a kórházi ágyon a balesetben eszméletét veszített autóvezető, és révetegen körülnéz:

– Hol vagyok?

– A 14-esben – mondja a nővér.

– Cellában vagy kórteremben?

Matekdoli

Matekdolgozat. A tanár lediktál húsz példát, úgy gondolja, annyi elég lesz az egész órára. Tíz perc sem telik el, jelentkezik az egyik srác:

– Tanár úr, kérem, adna még néhány példát?

– Hogyhogy? Az előzőekkel már készen vagy?

– Nyavalyát! Csak azokhoz gőzöm sincs. A másikkal talán több mázlim lesz!

Alapos ok

– Laci, miért nem voltál tegnap iskolában? – kérdezi az osztályfőnök.

– Nem jöhöttem, tanár úr, mert erős hasmenésem volt.

– Ó te szegény! Elrontottad a gyomrod?

– Nem, csak rá gondoltam a matekdolgozatra!

Ő segített!

– Julika, miért sír a testvéred?

– Fogalmam sincs. Én nem bántottam, inkább segítettem neki! Megenni a csokoládéját!

Az lehetetlen

A szünetben egy kis elsős sírdogál a folyosó sarkában.

Odalép hozzá a tanító néni:

– Itt van egy szem cukorka, csak ne sírj, légy jó kisfíú!

– Az lehetetlen – szepegi a gyerek.

– Miért?

– Mert én kislány vagyok!

Állatkerti

A család az állatkertben sétál.

Megállnak a majomketrec előtt.

Gyurika megkérdezi:

– Papa, ha ezt a nagy majmot szabadon engedik, később ember lesz?

Jó játékszer

Dezsőke mindenáron egy dobot akar megvetetni magának a játékboltban. A szülők azonban vonakodnak ettől. Az eladó odasúgja nekik:

– Egész nyugodtan vegyék meg neki. A gyártó garantálja, hogy nem tart tovább két napnál!

Könny nélkül

Karcsika révedezve ül az íróasztalánál. Anyja gyanakodva kérdi:

– Kisfiam, miért nincs előtted a könyv?

– Mert a tanító néni azt mondta, hogy könyv nélkül tanuljuk meg a leckét!

Éltrevaló gyerek

Dani sorra kapja az elégtelenekeket a magyar füzetébe. Az apja ezért ellátogat az iskolába, hogy beszéljen a tanárával.

– Nem értem a fiamat – mondja –, olyan életrevaló gyerek. Tele van eredeti ötletekkel.

– Ez igaz – szól a magyartanár –, főleg a helyesírás terén!

Tehetséges rajzoló

– Mama, képzeld, a tanító néni még soha sem látott kecskét! – mondja Pannika az anyjának.

– Ezt meg honnét veszed? – kérdezi az anyja.

– Ma rajzoltam neki egyet az iskolában, és még véletlenül sem jött rá, hogy mi az.

Ezt hagyjuk!

Jolikának a Piroska és a farkas című mesét olvassa este a nagymamája.

– Látod, ezért kell szófogadónak lenni! – mondja a végén. – Ha Piroska szót fogadott volna az anyukájának, nem ette volna meg a farkas.

– Ezt csak hagyjuk! – legyint Jolika. – Elvégre a nagymamát is megette!

Ajándék anyunak

Rudi és kishúga, Kati berohannak a konyhába:

– Anyu, mit kérsz a születésnapodra?

– Két jó gyereket szeretnék.

– Nagyszerű – örvendezik Kati –, akkor már négyen leszünk!





Állatismeret

– A kengurunak nem egyforma hosszúak a lábai. Ismersz még ilyen állatot? – kérdezi biológiaórán a tanár.
 – Igen, a zergét! – válaszol a kérdezett.
 – Hogyhogy?
 – Hát az egyik oldalán rövidebb a két lába, hogy a meredek hegyoldalon is egyenesen tudjon járni!

Tévénézés

– Irma néni, nézhetem nálad a tévét? – kérdezi a szomszéd nénit Imruska.
 – De hát nektek is van tévétek!
 – Igen, de apu azt mondta, végre úgy akar megnézni egy filmet, hogy ne zavarja az én örökös kérdezősködésem.

Történelemismeret

– Miki, hol szenvedte el Napóleon az első vereségét? – teszi fel a kérdést a tanár.
 – Ha jól emlékszem, a tankönyv 42. oldalán!

Fele-fele

A tanító néni mérgesen korholja a gyerekeket:
 – Hányszor mondtam már nektek, hogy semminek nincs nagyobbik fele. Valaminek csak két egyforma fele lehet. És mégis, hiába beszélek, mert az osztály nagyobbik fele nem hallgat rám!

Gombaügy

Biológiaórán hangzik el a kérdés:
 – Miért van a gombának ernyője?
 A válasz:
 – Valószínűleg azért, hogy meg ne ázzon!

Papagáj

– Képzeld, Misi – dicsekszik az egyik fiú –, vettünk egy százéves papagájt, amelyik állandóan azt mondja, hogy anyu, apu.
 – Hát ilyen öregnek vannak még szülei?

Csillagvizsgálás

Jóska egy este a csillagokat bámulja.
 – Mondd, Jóska – kérdezi tőle a kisöccse –, lakik valaki a csillagokon?
 – Természetesen – válaszol Jóska. – Különbönből miért lennének kivilágítva?

De jó lenne!

Jenci ábrándozik:
 – Ha sok pénzem lenne, vehetnék egy vízilovat.
 – Minek neked a víziló? – kérdezi tőle a barátja.
 – Nekem nem kell, de szeretném, ha annyi pénzem lenne!

Ok a sírásra

– Hát te miért sírsz? – kérdezi a szepegő Palkót a bátyja.
 – Azért, mert az a nagy fiú az előbb megbotlott és elesett.
 – És ez miért fáj neked? – kérdezi a kicsit gyanakodva a testvére.
 – Mert én gáncsoltam el!

Korai kelés

– Zoli, nyáron mikor szoktál felkelni?
 – Amikor a nap besüt az ablakomon.
 – Nem korai ez?
 – Dehogy! Az én ablakom nyugatra néz!

Fussunk!

Pisti egy kapu előtt áll, és a csengőért ágaszkodik. Egy bácsi észreveszi, odamegy hozzá, és így szól:
 – Várj, kislám, majd segíték – és megnyomja a csengőt.
 – Most aztán fussunk, bácsi, mert mindjárt kiengedik a kuttyákat! – mondja Pisti.

Biológiaórán

A tanárnő megkérdezi:
 – Miről ismerjük meg a mérges gombát?
 – A hasfájásról – válaszol egy hang az utolsó padból.

Fogorvosnál

Bandi a testvérével jelenik meg a fogorvosnál.
 – Doktor bácsi, legyen szíves, vegye ki a rossz fogat, de ne használjon érzéstelenítőt.
 – Hát te egy hős vagy! – mondja a fogorvos.
 – Lássuk azt a rossz fogat!
 Bandi odafordul a testvéréhez:
 – No, öcsi, mutasd meg a fogorvos bácsinak, melyik fogad fáj!

Néma halak

Jancsi megkérdezi a testvérétől:
 – Mondd, Zsolti, miért némák a halak?
 – Hogy tudsz ilyen butaságot kérdezni? – bosszankodik a fiú. – Te talán tudnál beszélni a víz alatt?

Villám

Műszaki órán rászól a tanár az egyik tanulóra:
 – Úgy csapkodsza a kalapáccsal, mint a villám!
 – Olyan gyorsan dolgozom? – kérdezi a gyerek.
 – Nem. Csupán azt akartam mondani, hogy a villám sem csap le kétszer ugyanarra a helyre!



A Képzőművészeti Találkozóban jártunk



Március 7-én az osztállyal a Képzőművészeti Találkozóban voltunk.

Nagyon érdekes dolgot csináltunk ott. Furcsábbnál furcsább képeket láttunk. Ezeknek a képeknek készítettünk keretet. Kartonra színes papírt ragaszthattunk, zsírkretával, faszínnel vagy filctollal is rajzolhattunk. Mindenkinél más-más ötlete volt. Szépek lettek a keretek. Amikor mindenki befejezte a munkát, felmentünk

az emeletre. Ott még szebb képeket láttunk. Épp egy új kiállítás anyagát rögzítették a falakra. A nézelődés után indultunk vissza a suliba.

Mindenkinek tetszett a tanító néni meglepetése. Én annak örülök a legjobban, hogy kiállítják majd a munkáinkat.

Miskolci Helga, 4. c

A tanító néni nőnapra meglepett minket azzal, hogy elvitt bennünket egy képkiallításra, ahol keretet készítettünk a képeknek.

Én egy olyan képhez készítettem keretet, amelyik azt mutatja be, hogy a világhálóról letölteni dolgokat büntetendő dolog. Engem ez fogott meg a legjobban. Az én választásom azért esett erre a képre, mert színes volt, de leginkább a piros szín dominált rajta. Ez vonzotta oda a figyelmet. Volt még egy olyan kép is, amely az eső halk harmóniáját illusztrálta. A má-



sik kedvencem a gesztusokat próbálta képekkel megörökíteni. Az én keretemet úgy terveztem, hogy illő legyen a képhez. Színes betűkből állítottam össze a keretet.

Úgy érzem, hogy szép lett mindenkié. Kiállítást terveznek belőle.

**Dékány Máté, 4. c,
J. J. Zmaj iskola, Szabadka**

Maszkabál Bácskerteszen

A nyolcadikos tanulók az idén március 2-án, vasárnap szervezték meg a Maszkabált a bácskerteszi Művelődési Otthon termében. A benevező ovisok és iskolások különböző és sokszínű egyéni és csoportos jelmezekben léptek fel. A zsűri tagjai: Pap Nikolett, Vörös Endre, Cselyuszka Natália és Jánosi István voltak.

Az ovisok mesehősök, az elsősök egerek és macskák, a másodikosok Minnie és Mickey egerek, a harmadikosok cirkuszosok, a negyedikesek kisbabák, az ötödikesek Harisnyás Pippik, a hatodikosok fáradt aratók, a hetedikesek pedig pomponlányok és focisták jelmezeibe bújtak, és mindegyik csoport egy-egy zenére betanult táncot adott elő.

A zsűri döntése szerint harmadik helyezést az egerek és a macskák érdemelték ki, a másodikat a cirkuszosok csapata, az elsők pedig a Fáradt aratók lettek, vagyis a 6. osztályosok. Jutalmuk egy torta volt. A közönség szavazatai szerint harmadik helyezettek a Disney-mesehősök lettek, másodikok a Minnie és Mickey egerek, az első helyen pedig a hetedikesek végeztek, akiknek előadásában a lányok focistákat, a fiúk pedig csinos pomponlányokat alakítottak igen nagy sikerrel. Őket is egy ízletes tortával



lepték meg. A legviccesebb jelmez címét a Harisnyás Pippik és a Kisbabák nyerték. A legkreatívabb jelmezért a szerb tagozat Órái kaptak díjat, de nem maradtak ajándékok nélkül az egyéni maszkok sem.

Nagyon jó hangulatú, vidám maszkabál volt az idei.

Csikós Enikő, 5. osztály, József Attila iskola, Bácskertes

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka
Matice srpske,
Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID
16225794



Vajdaság
Autonóm Tartomány
kormánya

A Jó Pajtás megjelenését támogatja



BETHLEN GÁBOR
Alap



Szekeres László
Alapítvány



67 éves a Jó Pajtás
Vajdasági magyar gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (lapfajlagdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvoda Mišića 1., Szerbia ■ A Kft. igazgatója: **Ökrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Nagy Magdolna** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Buzogány Kardos Julianna** ■ Állandó külmunkatársak: Bence Erika, Bori Mária, Farkas Ilona, Gyarmati Krisztina, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda, Tomán Mária ■ Telefon: +381/21/475-400-8 (csak telefon) ■ Kéziratokat és képeket nem őrünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon/fax: 021/557-304, e-mail: (csak lapterjesztési ügyekben) plasman@magyarszo.com ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ A nyomtatásért felel: **Berta Zoltán** igazgató ■ Jó Pajtás az interneten: <http://www.tippnet.rs/jopajtas> ■ jopajtas.szerk@magyarszo.com